КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀайн обкома, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лакхахьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 117 (4597). ШОАТТА, 28 сентябрь, 1968 шу. Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Башха дика хьуьнаръ хьебаьй ленински вахте даттача Шелковской района комсаш лелаерашъ. Уж ерригаш чуийца йоацаше а укх шера план а пятилетка задани а тӀехкхоачашъе карагӀдаьнад цар. Пхе шера района боахамаш 10.700 тонн комсаш йоха езаш дар, хӀаьта хӀанаре пачхьалкхена дӀаенна 11 эзар тонн.

Из дерригa комсаш лелаерашъ якъе ер шу дӀадолалуш хьужача социалистически яхьах хьахиннад. Къаьстта чӀоагӀа хьий къай из культура района цхьадолча боахамашка.

Района боахамий комсаш делерашъ дӀахо комсаш дӀалуш ба пачхьалкхен пунктанка.

Дог тӀеэдоал «Червленский» колхоза комсий беша ваьлча. ХӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀа 90 центнер комсаш чуэц. Массанал тӀех ба Нохч-ГӀалгӀай АССР-а Лакхехьарча Совета депутата Пономарева Анна Георгиевнай бригада коллектива хьокхам. Цхьайолча гектараш тӀара 200 центнер комсаш чуенай цо.

С. ШАБИЕВ.

29 сентябрь — машинашъерий Ди

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Ленински вахте барт тайна бола бу «Красный молот» заводерча мехкдаьтта арматура хьерча цеха коллектив. Социалистически яхье хьалха латт коммунисташ. Кийча продукци хьагульеча слесара коммуниста Джафаров Махьмад Рашида 160 процент кхоачашъю шийна сменни нормаш, тӀайийцача социалистически декхарех 150 процент кхоачашъе мара лаьрхӀа ца хиннача. Цул тӀехьа ца буеш къахьег слесараш Шейкин Николая, Шульгин Михаила, Васильев Евгене. Царех хӀаране цӀи ахи гарта норма кхоачашъю.

Балха тӀа белгалвоалаш ва коммунист сверловщик Федор Митрофанович Орлов а. Цо бу болх 170 процентага дӀахьов.

Токарашта юкъе къахьегаш хьекхам чеа завода дикагӀа волча токара Винников Виктора, цо, тӀех дика болх а беш, 140—150 процент кхоачашъю балха нормаш. Уйжамо хьокхамаш да токарий Филиппов Григоре, Шевцов Ивана, фрезеровщика Ермак Николая.

Сменашта юкъе белгалйоалаш а доккхагӀа волча мастера коммуниста В. С. Коготкова смена. Цун болхлоша къовсам лоаттабу пятилетка кхоалагӀча шера плана ханал хьалха кхоачашъяри балха ханах кхом а беш пайда эцари духьа.

Цехерча опыт йолча болхлошта тӀехьайхе гӀертаж ба катирхой. Парна юкъе — токареш комсомольцаш Т. Городненков А. Троневскаян. Духьа ха йоацаш технически училищера веца ва А. Живоченков, хӀаьта ше хӀанале а бу болх къахьегама овсарле дика йолаш, дикагӀа волча токарий говзал хьа а эцаш.

Укх тӀеххьарча хана, шоай дезача дена — «Машинашъерий Дена» производственни совгӀат кийчде гӀерташ, хьинар шолхадаьккха къахьег цеха коллектив.

Мехкдаьтта арматура ераш бетт-бетта тӀехкхоачашъю пачхьалкхен планаш. Август бетта массехк эзар сома маьха продукци ейнай цар планал совгӀа. ТӀех лехкдаьй хьокхамаш номенклатура, къахьегама овсарлен даькъе. Ниъта дика толамаш да цар сентябре а, цеха болх заводерча юкъ цехашта хьокхаме ба. Болх вӀашгӀехьбаьнна, боаргамагӀа лелар, задани хан-хаммахьа кхоачашъяр — цу баот тайнача коллектива балха тӀа белгалдоалаш гӀулакх да.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара даха доагӀача тайпара накъадахар духьа яхь а лелаеш, коллектив къовсам болабаьб коммунистически къахьегама коллектив яха цӀи дола цӀи лелие бокъо яккхар духьа. Укхаза тӀа-тӀа дикагӀа вӀашгӀехьйовх производство, дукхагӀа хул коммунистически къахьегама ударникаш. Болхлоша шоайла лелача социалистически яхье хьатув боак тешаме ерригача цехи ккъара толам баккхара.

С. НОСТИН.

Машиностроительно - арматурни заводе Саралиев Адам балха вена жах шу даьннад. Фрезеровщика говзал Іомайнр Адама. Пхи шу совгӀа хь я А. Саралиев фрезеровщик вола, шийна сменни нормаш цахалдаш 130—150 процент кхоачашъеш хьевоагӀа из. А. Саралиев коммунистически къахьегама ударник ва, хьинаре дакъа лоац цо завода вахаре.

Дикача толамашца накъавенав къона фрезеровщик машиностроителе Дена. 1968 шера план ханал 10 хьалха кхоачашъе дош деннад цо.

Сурта тӀа: Саралиев Адам.
И. Панова сурт.

100 шу

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

Промышленноста къахьегамхой котало

26 сентябре эзарлагӀа ди дар пятилетка, Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхоша кердача производственни толамашца белгалдаьккхар из. Мехкдаьтгахоша, химикаша, энергетикаша, машинашъераша, пищевикаша, хьуи, яйгача, моттигерча, промышленноста кхыча доакъой болхлоша, ленински къахьегама вахте а этта, ханал хьалха, 26 сентябре, кхоачашъяьй продукцена реализаци яра боараман изделей дукхагӀа дола лоаркӀаметӀара тайпаш арахецарий йола ийс бетта план.

* * *

Планированеи экономически стимулированеи кердача система тӀа яьккхай шоашта доагӀача даькъа еронга промышленни продукци хьаара боарамах 85 процент кхоачаш йола республикера 74 предприяти.

Мехкдаьтта промысловикаша мехкдаьтта даккхара ийс бетта план ханал 6 ди хьалхагӀен яз яккхара план 9 ди хьалхагӀен кхоачашъяьй. 1967 шера ийс беттачул 19 процент дукхагӀа даьккхад мехкдаьтта, газ — 18 процент дукхагӀа.

Яхь лелаераште хьалха латт «Горскнефтен» «Старогрознефтен» НПУ, Грозненски химически комбината, Шерипова цӀерагӀча нефтемаслозавода, КПСС XXIII-ча съезда цӀерагӀча крекинг-завода, «Электроприбор» завода, кота гӀирсий фабрика, ацетонови завода, Грозненский Наурски хьун боахамий, слюдяной фабрика, № 1 йолча гӀишлой материалий комбината, Грозненски консерви завода, Нохч-ГӀалгӀай химзавода, дукхача кхыча предприятей коллективаш.

Бутт чакхбалалехьа планал совгӀа кхы тӀа а дукха мехкдаьтта, газ, электроэнерги, химе продукци, кота гӀирс, кхачан продукташ, культурно-бытовой гӀулакхашта лаьрхӀа товараш кхоачарда мехкага.

Промышленноста болхлоша, инженерно - технически болхлоша кердa, доккхагӀа дола социалистически декхараш тӀаэц шоашта. Массанахьа а баржаш латт В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара даха доагӀача тайпара накъадахара тӀехьара болам.

Цхьан дийнахь даьд...

Массазардаз санна долча 1968 шера 26 сентябрерча къахьегама дийнахьа Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьттакоша лаьттан ченашкара хьалтьаьккхай 48 эзар тонн мехкдаьттах 6,6 миллион кубометр газех.

* * *

Энергетикаша 8 миллион киловатт-сахьат электроэнерги яьккхай.

* * *

Къахьегамхошка йоаха 100 тонн гаргга шӀенача шурех яьккха продукци ейай тикашка.

* * *

Хьалъ ерига продукци лаьрхӀа варгвалаш яц. хӀана вахта промышленни предприятей коллективай низалца хӀара денна хьаду изделей 200 совгӀа тайпа, царех тоъал доккха дакъа мехка чухь дӀадахийта ца Іеш, цун доазонал арахьа дӀахухьийташ а да.

Кхе миллион совгӀа сома маьха продукци хьаю республике хӀара денна.

* * *

26 сентябре тикашкара, ларскашкара, общественни кхачан предприятешкара цхьа миллион сома маьха тайп-тайпара хӀамаш йецай къахьегамхоша.

* * *

Болх беча, деша, кхыча моттигашка городской трамвай дӀаенгав 175 эзар пассажир.

КОМСОМОЛЬСКИ ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

Селхан чаккхьаьлар кхаь дийнахьа Грозне хиина комсомольски пропагандистий республикански семинар.

Семинаре дакъа лоацараша йийшар тайп-тайпарча темаех йола лекцеш, дийшар В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярах дола дош.

Атеистически балха опыт шерра дӀа-юха йоазийтар семинаре дакъа лоацараш.

КхоалагӀча дийнахьа болх беш хилар тайп-тайпара секцеш.

ДикагӀйолча пропагандисташта ВЛКСМ обкома Сийлах грамоташ елар.

МИЛЛИОНИЙ ІИЛМА

1-ча октябре республике дӀайолалургья партийни просвещене кердача дешара шера хьалхара занятеш. Из Іалаьмате бокхача лоархӀаме гӀулакх да. Миллионий Іилма хинна дӀаьттаб марксизма-ленинизма хьехар.

Парте йоккха опыт Іоалъй коммунистий, парте боацарий теоретически дешар вӀаштӀехьдаккхара. Из опыт дегӀа а кхувлаш, парте эргайоахаш тоаш революционни теорена пропаганда яра формаши методаши.

Ховш ма дий, укх тӀеххьарча хана партийни образоване системе лоархӀаме хувцамаш хинналга. Цу даькъе дика беркат даьлар укх тайпарча событеех. Цкъа-дале, сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара кийчо еча хана мехка эттача хьалех, шоалагӀа-дале, парте Центральни комитета юбилейни шера тӀайийцача теоретически политически документех.

Цу гӀулакхаша торо хилийтар партийни образоване керттерча звеношка доккхий толамаш даха.

ТӀехь-тӀехьагӀа дукхагӀа хул вай республике марксизма - ленинизма лардий школашка деша баьгӀараш. Нагахь санна 1965—1966 дешара шера уж тайпа школа 203 хиннеяле, хӀаьта цар чу деша ваьгӀаш 4664 саг хиннавале, дӀадахача шера 491 школа яр, хӀаьта иштта дешаш 10249 саг хилар.

КПСС истори, политэкономе, философе, Іилма коммунизма лардий школашка деша баьгӀараша боккхача базанца Іомайир марксистско-ленински теори. Цига деша баьгӀарий партийни организаце гӀулакхаш бахьан, предприятей, колхозий, совхозий болх бахьан шоаш бехктоххаме хилара уйла чӀоагӀа лаьхлу.

Республика пхьайолча партийни организацеша дика опыт Іоалъй теоретически проблемийн семинараш вӀашагӀъехкара. Дукхача хьехархой, инженерно-технически болхлой, юртбоахама специалистий чӀоагӀа безам хилар цу семинарашка яха. Семинарашка дуккха занятеш яра керттера форма хилар теоретически конференцеш. ДӀадахача шера цу тайпара 400 теоретически конференци йир, республике цул хьалхарча шера 200 мара ца яьча.

Боккха пайда бояз партийно-боахама актива районски городской школаех. Дика болх бу цу школашка МалгӀабика, Наатеречни, Сунженски, Шаьла районашка.

ХӀара шера дукхагӀа а дикагӀа а хул вай республика пропагандистски кадраш. 1965—1966 дешара шера шин эзар пропагандист мара ца хиннача дӀадахача шера 3320 пропагандист вар. Царех 87 процент лаккхера дешар дийнна ва.

Белгалдаккха мегаргдолаш да ер гӀулакх а. Нохч-ГӀалгӀай областной партийни организаце берригача пропагандистех кхаш гаргга хьалхле лелаю болхлой ба.

ДӀадахача политически дешара шера карагӀдаьнна дикадараш дукха да, цхьабакъда белгалдаха дева кийчденна кхоачамбоацараш а. Дукхача моттигашка лакувгӀарий хьаштаж теркал а ца деш вӀаштӀехьдаьккхадацар дешар. Цхьайолча моттигашка хан-ханнахьа занятеш хилацар, лелара бар пропагандисташ, массанахьа а лакхача идейно-теоретически боарамах чакхъювлацар занятеш, кӀоаргга Іомаяцар революционни теори, цул совгӀа, из айкха бувзам болаш хилацар вай мехка коммунизм хьалъяра декхарашца. Дика вӀаштӀехьъяхацар теоретически конференцеш а.

ХӀанз чӀоагӀа къахьийгад республика партийни организацеша уж кхоачамбоацараш дӀадахара. Партийни образоване кердача дешара шера хиша кийчо яьй, хӀана чакхъяьхай пропагандисташцара семинараш, иштта кхы дукха а мероприятеш.

ХӀанз керттера декхар сенах латт ьаьча, из латт политически дешара кердача шера хьалхашка латта декхараш дикаха кхоачашдара дерригаш низаш оарцагӀдахарах.

Политически образоване керда дешара шу дӀадолалу В. И. Ленин ваь 100 шу дизара советски халкъ накъадодача хьалашка. Дезача Шелгийна шерра яьржай социалистически яхь, къахьегамхоша тӀайицад доккхий социалистически декхараш.

Партийни организацеш декхарийла я партийни образоване системе дукхагӀа теркам тӀабахийта Ленина теоретически тӀехьаленна пропаганда яра, из коммунизм хьалъяра практически декхарашца йӀхха вовзара. Партийни комитеташ хӀана цӀаьхха а хьама еза хӀаране хьалгаш теркал а деш дешара формаш харжара. Къаьстта терко е еза дӀадахача шера политшколаш чакхъяьхарий. Укх шера дукхагӀа хургба марксизма-ленинизма лардий школашка цешараш. Партийни комитеташ, политически просвещене Шеноаш, кабинеташ декхарийла я цу школай болх къаьстта дика вӀаштӀехьбаккха. Цига дешараш ахы тӀа а мегаде мегаргда цхьайолча ленински произведенеех докладаш рефераташ кхьедга, актуальни теоретически проблемаш конференцешка юцийга.

Доккхий декхараш хьалашка латт партийни образоване лакхерча звеношта. Укхаза дешаш я партийно-боахама актив, халкъа боахама специалисташ, творчески болхлой. Парте даим терко ю цар теоретически кийчо чӀоагӀъяра. Цхухьа партийни комитеташа дешна терко е еза марксизма-ленинизма университета, партийни актива школай, партийни образоване иштта кхыча а лаккхерча звеной балх тоабара, теоретически методически семинараш дикагӀа вӀаштӀехьъяхара.

Къаьстта терко е еза гӀулакх да пропагандистски кадраш кийчъяр, цар теоретически методически кийчо лаккхьяр. Цу гӀулакхна шерра пайда ица бева даим болх беш йолча семинарех, методически говзала школех, теоретически методически конференцеех. Пайдане хургда лаккхерча дешара заведеней школашка пропагандистски курсаш вӀашагӀйахе.

Партийни организацей сийлен декхар да комсомольски политпросвещенена даим терко яр. Укх шера шоай политически боарам лаккхбеш комсомольски политпросвещене 20 эзар совгӀа саг хургва. Дешара хьалхарча дийнахьа ерригача кружокашка, семинарашка дешаш бараша «РКСМ III-ча съезда В. И. Ленина даь къамаьл — кагирхошта коммунистически кхетам балара комсомола программа я» яха тема Іомаергьа. Иштта кхы а.

ХӀанз политически просвещене ЦӀагӀа комсомольски политически дешара вола консультант ва.

Партийни комитеташа даим ноаъкъостал лоаттаде дева кагирхошта политически дешар хьеха пропагандисташ харжара а.

Шеко яц, политически образоване керда дешара шу хӀанзарча декхарашка дӀадеххача тайпара чакхдаргдалара. Идеологически балха лоархӀаме участок из хилврах тарра, денна кулгалде дева коммунистийн парте боацарийн марксистско-ленински образовани лакхьяра.

ЭКЗАМЕНАШ ЛУШ Я МАШИНАШ

Киевски область. Украински машинаш тохкача «Сельхозтехника» станце опытин кхаьнка хьакоз машина моторий таташ: чӀоагӀа, тешаболча, эффективни хилара, сукала юкъе, эффективни хилара, сухала хьоде. Дукзачен луш я керда машинаш... Дукха хьае йолалале массехк бетта 6—8 шера бергбоача балха цикл чакхъяккха еза кердача комбайна е селлка. Станце йолаш йолча хӀинкъара приборашца, аппаратешца, стенаяшца бовгӀаш бола мах бу тохкараша машинашта.

СУРТА ТӀА: тензометрически дӀакъа кхувача лабораторе новочерка станция тракторен тӀехьатессача УСМС-5,4 яхача селлкан силови параметрашка хьожаш ба.

А. Поддубне сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛАЬТТАНЦАРА ТӀОАДАЛ СОЦАЕ

Хаоттама хьалаш аьттув боацаш доландаь лаьттанца тӀоадал соцаргйолаш шийна хаиннахьа, дика хий дехкар, хий уха самгараши гӀирсаши дикача хьала тӀа лоаттадар чӀоагӀа лоархӀаме доллашехьа а дукхача боахамана из болх во делабу. 1969 шера чуэцаргдолаш укх шера гурахьа дувча ялатешта лаьттах чуйолийташ хий дехкара план укх шера 20 сентябрь хьатӀаотталахьа 64 процент кхоачашъяьй Шелковской, 80 процент кхоачашъяь Наурский ераш санна хьалха латтача районашта кийсса республике я лаьттанца тӀоадал соцаеш хий дехкара планаш юкъагӀайоахаш, юртбоахама культурай хьуракъам лаккхбергболча цу лоархӀамеча резерва мах ца беш, хий дехкара дикагӀа йола агротехнически ханаш тиллийта, боахама чухьара хий уха харжаш кодд чуІайнен йоархӀаша хьалдинъьи лоаттадеш йола районаш а.

Масала, Сунженски районерча лаьттах тӀоадал чуйолийташ хий диала дезаш йолча 1095 гектарах цхьанне тӀа а из диаладац. Гудермеса районе 50 гектара тӀа е 6 процент мара диладац 800 гектара тӀа дилла дезаш хинна хий, планах 1176 гектара тӀа хий дилла дезаш йолча Урус-Мартана районе — кхоачаш пхьа процент а диладац. Лаьттах тӀоадах чуйолийташ хий дехкара гӀулакх иштте лелинга ца йиш йолаш хӀама дац. Хаоттама хьалаш аьттув боацаш хилари лаьттах тӀоадал чуйолийташ хий ца дехкари бахьан долаш лаьтта сов доцъадалара кхоэзаденна доллашехьа а, цунах дош а ца кеташ, сатийна баьгӀа цу районий кулгалхой. Декъача лаьттанка ялаташ дӀалера обработка юаац, дӀайийна хӀамаш цийлха тӀа йоал. Гуйра геттара югъепхалаца йолча хана тӀа ца яла торлу хӀайийна хӀамаш, хьалха йолаш, дорд ховашка Іен хӀал гӀерда тӀадаьцна ялатеш, тӀамаха царга Іа дика лолургдаш, хьуцакъам геттара лохлургба.

Уж вӀаштӀехьа деаца хӀамаш дӀадахар лаьттанца тӀоадал Іоаере, вегетационни хий вӀезагӀа дехкара е из вӀалла дехка дезаргдоацаш хилийтара повкъостал дерда лаьттах тӀоадах чуйолийташ хий диллара. Цо Іалаьклу эӀирсаш тӀадалга, дегӀадоагӀилга, лордаш дикагӀа хецилга, соьлаш чӀоагӀлулга, гурахьа оне дика чӀоагӀ а денна ялатаж Іаи кӀал доллхилга, иштта кхы дӀахо — бухсоцача яхьчача юртбоахама культурай хьуцакъам даккбалга.

1968 шера 20 сентябре кхачтанца Нохч-ГӀалгӀай АССР шрта боахама Министерства колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама культураш хий диллярах йола

СВОДКА

(гектараш)

Районаш	Хий диллар план	Хий диллад
Ачхой-Мартана	734	220
Грозненски	1500	437
Гудермесски	800	50
Наурски	1650	1248
Наьсарен	—	—
МалгӀабика	440	—
Сунженски	1095	—
Урус-Мартана	1176	10
Шаьла	910	420
Шелковской	8325	7008
Ерригаш	16630	9391

Халкъий уйлаши дагалоттараши кхайкадаьр

ТАШКЕНТ, 30 сентябрь (ТАСС). Узбекски халкъа сийлахь-боккха воӀ, узбекски литературана лард елла Алишер Навои ваьча дийнахьа дена 525 шу дизара хетаь яр Ташкента общественноста торжественни заседани. Из хилар 28 сентябре, поэта-гуманиста цӀи лелаеча операи балетан Узбекски пачхьалкхен академически доккхача театре.

Собране оприедхуне — партийни советски организацей кулгалхой, Іилман культуран боккхий деятелаш, общественноста вакалаш, соьлаш республикий делегацеш, кхе континентера писателаш — хӀанзза Ташкенте чакхъяьлача «Литературех кӀанзара дунене яхача дунен халкъашта юкъерча симпозиуме дакъа лаьцараш.

Торжественни заседани хьайийллар КПСС ЦК Политбюро члена кандидата, Узбекистана компарте ЦК хьалхарча секретара Ш. Р. Рашидова.

Цул тӀехьагӀа къамаьл дир А. Навои юбилей чакхъеккхара йолча ЕрригсоюзанКомитета председатела цӀи хезача советски писатела Н. Тихонова.

А. Навои — сийлахь-боккхача поэтех уйлаенохочуш — творчески тӀехьален цӀанкха а оалургбоацача цхьа хьалъедьа, узбекски халкъа башха-дикача воӀа аххара ииз бовлла илене вай денош а лоархӀаме хилараш. Дийцар торжественни заседане украински писатела Я. Баша, литовски литератора А. Хурганаса, Грузерча писатела В. Жгенте, Іарбий писатела Абдель Рахман аш-Шаркауи, польски литератора Зацлав Кубацке, Азербайджански писатела М. Ибрагимова, кхычар.

ЛЕНИНСКИ ЮБИЛЕЙНА—ДАХА ДОАГГIАЧА ТАЙПАРА НАКЪАГIОРГДА

КПСС обкома кхоалагIа пленум

Хьалхаг1ц хоак йаь хицица тайпара, укх шера 24 сентябре «Владимир Ильич Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара кийче ярца дуьйзаленна областной партийни органиэацена хьалхашка эттача декхарий хьахьехьара» доц дуьйцаш КПСС Нохч-ГIалгIайн обкома кхоалагIа пленум хилар. Доклад йир парте обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина. Цо элар:

— 1970 шера 22 апреле Коммунистически парте, советски халкъо, дерригачу мехкий къахьегамхоша белгалдоаккхаргда В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизар. Цу езача юбилейна кийче ярц хетабьча шийн соцам т1а КПСС Центральни Комитето белгалдаьккхад, х1анзара дерригa истори Ленина ц1ерана айххха дуьйзаленна хилар, Ленински идеица к1оарга воздействи яьй, еш хьа а йоаг1а дуне дег1аахара дерригачa лелама.

Марксизма-ленинизма идеи кхачи котъюолаш я советски халкъо лениски парте кулгалца еча 1алъмате йоккхийча эрганошка. Марксизма-ленинизма идеи кхачи котъюлаш я социалистически мехкий халкъашта карагIдулларашка, дунен коммунистически болама, дунен халкъашта юкъерча болклой класса, къаний кортамукъален низий толамашка.

Цхьаккха х1ама дац Ленина лерраг1а ахарал, цо шийн вахар хетадаь г1улакх бахьан долаш са ца кходен къовсам доаттабарал сийлахьен бахьахьен а дола.

КПСС Центральни Комитето лерх1, В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена б1аь шу дизар белгалдаьккхара дикаг1а йола способ — из советски халкъа хьалхашка латта 1алъмате йоккхий боахами культурен дег1акхувлара планаш кхоачашъяра уйла т1аерзаденга хилар. Керттера нидаш т1аерзаде деза КПСС XXIII-ча съезда решенешка эттадаь эггара лоарх1амег1а дола экономически, социально-политически, идеологически декхараш кхоачашдара.

Укх шера июль бетта дена д1адолаенна пятилетка шоллаг1а дакъа. Мехка халкъа боахам шин шеран ах шеран дег1аахара итогашта тешал ду, парте XXIII-ча съездо экономика дег1акхувларен халкъа торо лакъярен дакъе хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдеш хилара.

Цу дакъа боккха болх бу областной партийни организаце, республика къахьегамхоша. Промышленностан болхлоша шоай декхараш [illegible] а деш, шин шерен ах шерен [illegible] хьахкхе план 20 ли хана [illegible] кхоачашьаьй. Промышленни производства боараш цул хьалха д1адахача шин шерен ах шереи бoapaца кийсбаь 37 процент лакхбеннаб. Пу юкъа яьккхай этташ миллионаш сомаш мaькa планал совг1а продукци. Пу юкъе эггара доккхаг1а дакъа дьвлад вай промышленноста керттерча доакъой болхлоша — мехкадьттахошна, мехкадьтта чакхдоахарaша, химикаша, энергетикаша.

Пятилеткаг1а лоьрх1ачух лакхат1а я промышленни производства темпаш, цу т1а а дукхаг1а йоаккхача продукцех 70 процент совг1а а къахьегама овсарле лакъяра [illegible] а ьаккхай.

Пятилетках д1аяш ха белгалйоаккхий экономически реформа шера чаккъхьарна. Х1анз республике планированени экономически стимулированени кердача системаг1а болх беш а йоалла доаг1ача лакъа республика промышленни продукце юкъарча боарамах 85 процент совг1а кхоачаш йола 74 промышленни предприяти. Кердача хьесапаг1а болх беш йолча предприятешка йоаккха продукци промышленностe юкъера лаьрх1ача йоаккхачул дукхаг1а я, лакхаг1а я къахьегама овсарле, теаденнад керттерча фондах пайда эцара.

В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара баха доаг1ача тайпара накъбахар дукха шерра социалистически яхь а йоаржаь, республика къахьегамхоша хьалльар ихе шера план 1970 шера 7 ноябрь хьалт1аостадехьа кхоачаше йина хьалха латтача коллективаш д1айолаь кхиннатера. Промышленни предприятеша хана хьахха. 26 августа кхоачашдир реализаце боараш дукхаг1а йола лоарх1амег1ара иллеш арахецараш эттаь хинна пятилетка кхоалаг1ча шера бaр1 бетта план. Реализаци яра боарам 1967 шера бар1 беттачул 10 процент дукхаг1а лакхбеннаб.

Пуриа цхьара докладчика белгалйоаккх. уйла д1а ца кхоачаш дикса ш1енхашта х1амаш кхоачашбоаараш вай к1езига ца хилад, производства дукхача лоарх1амег1ача резервех пайда во эцаш хилар. Укх шера бар1 бетта реализаци яра планах эсарх1аваш 3.5 млн. совг1а сома маьха тайп-тайпара материалаш иаделеш мехка д1а ца дуй йиса 29 предприяти.

Г1улах къасттa в1ашт1ехьдоалаш да промышленни предприятей дукхача коллективаша къахьегама овсарле лакхьяв зайнеш кхоачашьеш ца хилар. х1аьта цхьайраша кхьметтел 1967 шера хиннача боарамаш а лохъваллитай из. масала, «Малгобекнефта» НПУ, «Грознефтехимзаводы» объединение производственно-энергетически контора, «Пищемаш» яхача заводо, Старопромысловски, Гудермесский кирпичний заводаша, Сунженски консервни заводо, дукхача кхьвраша. Цхьайолча предприятеша боармег1а делаш экономически хилаза арг1оаш къахьегама овсарле лакхъяраш юкъерча алапенен юкъера юкъ.

Цуо ма1аш да керда техникец хьалха латта технологи карадерзаелда мела дехар. производства механизаци автоматизаци к1езига юкъехкхаьар. экономически балха боараш лоха хилар. Х1анз а боаржабц бoaц1ача тайпара боаржабаьбац 1илман ларда т1а в1ашт1ехьбаьйхача къахьегама методаш юкъеккхаьара болх.

Х1анз, къахьегама хьинар ц1оаг1а айденнача деношка, кхы т1а а айлуш латта маьха политически производствени хьинар долаш дала кхоачамбоацараш д1адахара, т1ехьаьса предприятеш хьалха латтарий боаранга кхоачаш т1ехьакхеара дукхача наха дакъа лоацаш пайда лушш йоза социалистически яхь ларда т1а юкъара тодаш баккхара т1адерзаде деза партийни, профсоюзни, советски, комсомольски организацешта.

Наьха яхь кулгалдара г1улакха дика опыт 1оаьча дукхача коллективай, партийни профсоюзни организацей, цу дакъа Грозненски химически комбината, «Старогрознефта» мехкадьтта промысловни управлене скважинашта капитальни ремонт еча цеха, «Красный молот» завода, фонтанни арматура завода ц1ераш йьхар докладчика.

Д1ахо нов. Апряткина белгалдоаьх, пятилетка шин шеран ах шеран республика г1ишлоньерашa 240 млн. сома маьха керттера фондаш бола бе йоалийта хилар. Эксплуатаце д1аеннай йоккхий промышленни объектий, хьалъьй 124 эзар квадратни метр йола ц1енош, 16 эзар [illegible] моттиг йола керда школаш, медицински культурно-бытовей г1улакхашта дьрх1а объекташ.

Цхьайхьадьа, республика б1арча хьацицача капитальни г1ирсаш хьалдечара г1улакхаш вочa хьал т1а да. Пятилетка хьайолалча дена хьал ца деш лисад 1алъмате дукха ц1енош, берий учреждепеш, культурно-бытовой объекташ, дукха производствени г1ирсаш эксплуатаце д1алулга юхасецаду. Къьастта во дел айгачен кхачани промышленноста предприятеш хьалъелга.

Х1ана укх сахьата хувладеннз ловдама х1ама дац дукххача г1ишлоньеча организацешка укх шера а 8 бетта план капвложеней берригача боарама 88 процент мара кхоачашъьаьц, цу дакъе г1ишлой монтажни балхаштa — 82, куц1е ц1еношь хьалдара — 73 процент. Керттера [illegible] хьара ийс бетта план 58 [illegible] мара кхоачашъьяц.

[illegible] организацей производствени [illegible] база эсала хилар, калоашца беча балха т1а, планирование дакъе дикхий кхоачамбоацарaш хилар — капитальни г1ирсаш хьа[illegible]ра г1улакх вочa хьал т1а хилара керттера бахьанаш. Дукхача г1ишлой организацешкарча партийни балха боарамо 1алшбац боахама декхараш толаме кхоачашделга.

Ц1енхашта болх чакхбоакха бозарба транспорта резервах пайда [illegible] г1улакх тоадара. Йаьнига х1ана а [illegible] а бизза пайда эцац транспортни средствах. дукха моттигаш я уж масса хехкаш ца йоаг1аш сменаш эттадаьшa. мухьаш д1а-юкъ ухьара графикаш юкъаг1оахаж а цаг1а д1айода [illegible] беабеш а, мухьаш т1адоттарен иоссадарен йахашта кхоачаш хилад. [illegible] на ен. [illegible] ху [illegible] дукха долаш.

[illegible] ка тиланн организацешта хьалханка. Партийни организацей, 1илман учреждепей берригача коммунистий декхар — йоккхаг1а аргаь 1илман тохкамаш лара планаш тешаме кхоачашъелга, уш сихаг1а производствана юкъехьолга 1алашлар.

В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара баха доаг1ача тайпара накъбахар дукха шерра социалистически яхь яржаш латт республика юрта боахама къахьегамхошта юкъе.

Д1адахача пятилетка шин шера яьккхача юртбоахама продукце шера юкъера йоарам, цул хьалхаг1а х1аяхача изал йолча хана кийсбачa 18.6 процент лакхбеннаб. Колхозашеи совхозашеи х1ара шера кхоачашъю юрта боахама продукце лоарх1амег1ара тайпаш пачхьалкхенга доккхара илай. Соахка колхозаша пачхьалкхенга юртбоахама продукташ йоккхара шарца хинна доходаш 38.2 млн сом е 1965 шерачул 25 процент дукхаг1а я. Массе а систематий совхозаша 10.2 млн. сома пайда баь. Укх шера хана хьалха кхоачашьй аа бола аллаш кийчдара илаш, к1езиг-дукха т1ехкхоачашъйй хьайбай продукташ кийчъяра ах шера планаш.

Цхьабакъда, юрта боахам дег1абара д1алзара йоаран КПСС XXIII-ча съездо ЦК Пленумийн решенеща яхача д1акхаза х1анз а гаьца ба. Бизза пайда эцац йолаш йолча резервахи торонех. Къьаьста а юрта боахам. Нов. Апряткина йоалаю чакхьяха ингтеш йола мероприятеши декхарашка д1аяз а деш телаш йола деши кхоачаш ца деш дукха моттигаш хилар хьахьоххаш йола факташ. Эсала фу тоссаш д1адув ялаташ, органически удобренеш оттадьча боарамашка хьежа тессаш, шийн декхара планаш кхачашъеш, гоаю эсараш зуламдергаштеш дукхаьа еш йола обработка, вог1а тайпара телаш кхашкара балхаш лара хаьиш деккли. Шахьа а кхоачашъяш доакъараш кийчдара плацаш, т1ехьабус доакъари ахдек дукхаг1а даккхара боараш темпаш.

1алъмате во да юрта боахамера экономически хьюкхамаш, Къахьегама овсарле 1алъмате к1езига лакху, юртбоахама продукташ кхеэрга д1абола мах лакха ба, х1анз а зенне долаш дус цхьадола доахъаш.

Колхозашкеи совхозашкеи мела къестаду производствана специализацин концентраци яра, хьайбаш деладечарчеи юрта боахама кхыча доакъошкарчеи халача процессашта механизаци яра, хьалха латта технологи 1илман ларда т1а в1ашт1ехьбаьккха къахьегами юкъеккхаьара дешаш.

Республика юрта боахаме даккхий кхоачамбоацараш хилара ма1ан да кертерча дакъе боахамий г1улакхашта массаьа а к1оарга анализ ца еча, колхозийи совхозийи кулгалхошкара доаг1ар дизза хьа ца дехача, производстве специалистий лоарх1ами юрташкарча коммунистий авангардни лоарх1ами лакхбара к1езига йоакхо еча юрта боахама министерствай кхыча юртбоахама ведомствайи, КПСС райкомий а юрта боахама районни управлений а балха т1а уйла д1а ца кхоачаш ц1енхашта х1амаш яьлар.

Декхар сенах латт аьлча, из латт, В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена б1аь шу дизара кийче ец хилаво айдаьча юрташкарча къахьегамхой балха хьинарах юртбоахама производство д1ахо айяра, ялати юрта боахама кхьйоаа продуктаци дукхаг1а яхара, уж яхарга д1абода мах лохбара, колхозийи совхозийи экономика лакха рентабельность 1алашъяраи ч1аг1ъяраи массе ваг1овадьара вайда эпарах.

В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дузаш кийче яра беккхьа болх чакхбаккха безам а бахача наха ц1аг1а эша г1улакхаш деча предприятей партийни организацеш. Къахьегамхашта п1аг1а эша г1улакхаш к1езиг-дукха дикаг1а де доладенна хилар белгах а дахккха, докладчика аьлар, т1а-т1а дукхаг1а хьаит худаш дола х1амаш х1анз укх сахьата дизза кхоачашдеш дац. Деначa денна кийчлуш, вай къьастта уйла т1аахийта декхарийла да къахьегамхой материальни торе лакхьяран б1ахача наха йош дола ц1аг1а эша г1улакхаш тоадаран дешашта. Х1анзчул т1ехьаг1а де деза дукха х1амаш да боадамаш тоадара, чуйеча ц1еношта д1ахо газификаци теплофикаци яра, капитальни текущи ремонташ яра, городера транспорт д1ахо дег1айоалара, городашкеи мах бахача пункташкеи гаьнаш-эзаш дог1ара эттаь 1968 шерен пятилеткан планаш хана хьалха кхоачашъелга 1алашдара.

В1ашт1ехьдаккхаза [illegible] г1улакх дара культура [illegible], торгове прогрессивни [illegible] юкъекхувлалга, общественни кхачан продукне дикал тоае[illegible] хьалгa д1абода мах лохбе[illegible], к1аг1а [illegible] г1улакхий боа[illegible] тайпаш [illegible] доахьлга.

Нов. Апряткина ц1оаг1а уйла т1ахийтар ленински юбилейни кийчо ярца дуьзаденна беча идеологически, политически, организаторски балха декхарашта. Х1анз воаш бен бола берригa идеологически болх вай чакхбаха беза парте Центральни Комитета соцамга хьежаш, х1ара коммунисти советски саги коммунистически дог тийша кхоллалга, советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи уйлаца хьалкхеара да т1а а бертабеш бе беза. Вай советски наьха идейни ч1оаг1алк лог тийша хьаьри духьалъоттадаза идеологи буржуазни [illegible] ч1аг1а формашта.

Къахьегамхой [illegible] идеологически хетам балара г1улакха керттерча лоарх1аме я коммунистийи парте болцарийи марксистско-ленински образовани. Из теркал а деш, политически дешар в1ашт1ехьдаккхара белх дикка тоабанза, шийн идейни боарам лакхбара хьалхаме х1ара коммуниста бешктоккхам айдаза баргбан.

Кердача дешара шера партийни дешара ерригача звеньяшка В. И. Ленина произведенеи к1оарга 1омаяна уйла т1аерзаякха яргьаь, цар т1а х1араш ше-ше къаьст-къаьста вахаг1а бедх белга в1ашт1ехьаьккхадеза. Идейни дешам болаш, дукха1а доакхаш, харцахьараш юстара кхоссара т1аерзаьь хиларха белгалболаш хила еза х1ара занятн. Теамболаш тоаде деза кагирхой политически дешар.

Парте обкома чакхйоахача мероприятей плана проекта т1а отталаь ленински произведенеш партийни дешара системе к1оарга 1омаелга. В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара хетаь городийн районийн юкъара теоретически конференцеш чакхйоахилга, горелийн районийн юкъара ленински дешараш деяга. Ленина произведенеех яьрча лекцей циклаш чакхйоахилга, къахьегача адамашта юкъе марксистско-ленински хьехам шерра д1абовийтилга. Пропагандисташта, лектораша, докладчикашта, политинформатораша, агитатораша лаьрх1а отталаь теоре доарх1амег1ара семинарах хьаьа лекцеш еш, ненга доклапаш, консультацеш елга.

Дикка тоабайза барг6ан агитацеиийн болх. Укх т1ехьарча хана цхьайолча парторганизацешка бизза пах бац къахьегамхошта политически хетам балара дакъерча агитаторий лоарх1ама.

Ленински юбилейна еш йолча кийчоах агитационни балха боарам лакхбара пайда эца беза партийни организацеша. Агитколлективаш ч1оаг1ъе, авторитет дакхаг1а йолаш, дика кийче йолаш бола коммунисташ юкъеоза беза цу балха. Эргальккха тоаде доаг1а къахьегамхошта юкъе политически информаци в1ашт1ехьйоахилга, политинформаторашта болх тоабе беза.

Шийн ерригача йорашка кердахкха еза тайпара агитаци. Цу т1а къьатаг1а хьахьокха беза адамий общество дег1аккхувлачара В. И. Ленина исторически лоарх1ам. х1анзарчa вахаре дук идейш чакхъяхар, идеологически къовсама империализмаца мацар хург ца хилар, шин системана юкъера классови къовсам ирбалар, бахача наха коммунистически хетам балара дешаш.

В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена б1аь шу дизара даха доаг1ача тайпара накъадахара еча кийчоно повкъестал де деза марксистско-ленински теори хьехара боарам лакхбара. Хургболча специалисташта еш йола марксистско-ленинишц кийчо д1ахо тоаерг1ола г1улакхаш чакхдаха, студенчески кагирхошта юкъе беш бола идейно-хьехама болх ч1оаг1ъе беза дешара заведенешкарча общественни 1илмай кафедраша.

В. И. Ленина даим дае саппа йоахо яьй кхуаш йоаг1ача т1ехьен. Ленинско васкеташ кхоачаш а деш, Коммунистически парте йолда х1ама ду вай шетра коммунистически общество хьалъяра сийлахь-доккха г1улакх дахьа доагг1ача тайпара д1ахо кхухьаш йода къона т1ехье хьалхе яра. Цо советски кагирхой ленадера авангард, шийн тешаме резерв лоарх1 комсомолах.

Шераг1а йоарцанца яргьаш В. И. Ленина юбилейна яха йоагг1ача тайпара накъаяхар духьа республика комсомольски организацеща лелаю социалистически яхь, лакхде деза ахе шера плана заданеш хана хьалха кхоачашьяр дукха доаттабеча къовсамера кагирхой творчески къахьегамеи хьинар, республика кагирхошта юкъе в1ашаг1йолла еза «Профессег1а дикаг1вар» яха ц1и лакхар дукха лелаю яхь. Хьалдаца йоаг1а х1аране къаьст-къаьстан дукхачар цхьанен кийлеча къахьегама совг1атий чотах пятилетка ленински фонд в1ашаг1йолла лаьна москорски комсомольцаша д1айолаь инициатива.

Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо яра дакъе боккхача лоарх1аме я общеобразовательни школа. Алхха школе йоли саго знаней лард, цул сакхетаца лард, хьалха цул оаьал. Педагогически коллективай партийни организацей декхар — дешара процесс махаддаш эрг1айоахаш тоадар, дешархошта луш бола коммунистически хетам тоабар.

Берригa къахьегамхой а сацна, сийлахьча юбилейца хьинаре кийчлу республика литература, искусства, культура деятелаш. Деза ча денна кийчо яра хьахьа планаш оттае еза творчески коллективашеи культурнопросветительни учреждепешеи. Цу планашка керттера моттиг къовстве йоаг1а революцена хетаьча произведенешта, вай мехка хинна 1алъмате йоккхийча социалистически эрганошта.

Городий, болхлой поседкай, районий центрий цул доаккхача хьинаре дакъа лаца доаг1а художникашеи архитектораши. Творчески кийчо е йоаг1а ерригсоюзни республикански юбилейни выставкашта. В. И. Ленина 100 шера хетае еза шоай произведенеш вай композиторашa. Цу денга кхачалехьа керда спектаклеш, керда программаш кийчъе еза театраш, концертни организацеша.

Ленински тема т1а болх бе дакхаг1йла ба вай писателаш а. Произведенешка къьгга к1оарггеи хьахьекха еза Ленина образ, цул вахари революционни г1улакхаши, цул теоретически т1ехьален б1аьхез, шераг1а дуьйл деза марксизма-ленинизма идеи чакхьяхар дукха партей халкъой доаттабеча къовсамах.

Спектаклаш, концертий программаш дикаг1а хьан оттаю, фестивалаш дикаг1а хьан чакхйоах. ленински юбилейна хетаь изобразительни искусства выставкаш дикаг1а хьан в1ашаг1йоахк хара конкурсаш-хьажараш нхайкаде деза.

Творчески организацей, театрий кулгалхой, цу организацешка болх беш болча коммунистий декхар — ленински тема художественно хьахьокхара хьалхара литературий, художникий, театра деятелий бешктоккхам кхы а дукхаг1а лакхбар.

Боахамеи идеологически декхараш кхоачашде деза, В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара дала доаг1ача тайпара накъадахаре оттаьча мероприятей план кхоачашъе езаш хиларо д1адехарга КПСС обкоме, горкомаша, райкомаша, [illegible] советски, общественни [illegible] ски [illegible] болх беза.

[illegible]

Вай эггара хьалхарча арг1аннара декхар — «Владимир Ильич Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо ярах» бaь КПСС ЦК сонам республика къахьегамхошта шерра д1абовзийтар.

КПСС ЦК соцамга хьежа В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара еза кийчона хьалха [illegible] оттае еза [illegible] горкомаша, райкомаша, республика предприятей, колхозий, совхозий, учреждепей [illegible] партийни организацеша. [illegible] лейна кийчо яра деташ мероприятей планашка горкома [illegible] пленумашка [illegible] къахьегамхой [illegible] собранешка юнца еза.

Производстве хьалха латтараш новатораша. Коммунистически парте ветерана, партийни советски вицалаш юкъе а болаш юбилейна комиссеш в1ашаг1йохха еза парте горкомашкеи райкомашкеи, предприятешка, колхозашка, совхозашка, учреждепешка.

В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара дала доаг1ача тайпара накъадахаре хьаьна хана къатдахара оттадо доаттабеча арг1ьаш республикана хьахьокхама латта [illegible] дара.

Промышленноста дакъе керттера болаш бус продукцена реализаци яра боарама ще шера план хана хьалха 1970 шера 7 ноябрь хьат1аоттадехьа кхоачашъяр дукха доаттабу къовсам. Цо д1аецдедарда заводий, фабриций, промыслий, кхыча предприятей берригача къахьегамхоша ч1оаг1а инаш т1ааехийтига. Ленински къахьегама вахте йола йиш ду т1ехьаюса коллективаш.

Партийни комитетaш, партийни организацеш, [illegible] ностo, боахамий кулгалхоша [illegible] та уйла т1а [illegible] танза яргьаш къахьегама овсарле д1ахо лакхъе, производства х1амайи кхоачашдеча [illegible] дикал тоадар, уж [illegible] й1аьхача [illegible] шалара.

Укх [illegible] транспортей [illegible] экономически реформа. Общественни производства эффективность айяра биззаг1а пайда эца беза дикал лелоядара кердача методий сопенех.

Мехкадьтта промышленни заводаш укх шие шера дикха кхоставахаза а деннеш бийсанием доакхаш дола мехкадьтта В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дуза ди хьат1ахкаласьа 50—55 эзар тоннага д1а кхоачадиза а баьдбаш мехкадьтта доахача промышленноста болхлой. Установкашта реконструкция модернизаци яра чотах ихе шера чакхдоаха мехкадьтта массех миллион тонн дукхаг1а хилийта, мехкадьтта химически продукташ дикка дукхаг1а яха, дукхача установкай проектни мощностех сихаг1а кхаче еза мехкадьтта чакхдоахарий.

Юрта боахама дакъе 1алашде деза производстве д1ахо дег1айоалалга, къахьегама овсарле лакхъелга, хьалтаиецарен хьайбашкарен йола продукци лакхарга д1абода мах лохбелга; в1ашт1ехьдаккха деза х1ара районе, колхозе, совхозе юртбоахама продуктай дерригa тайпаш кийчдара планашк социалистически декхараши тешаме кхоачаш т1ехкхоачашдеш делга 1алашдергдолаш болча боарамга кхоачаш ялати кхьйола продукци йоаккхилга.

Республике доаккха ялат 1969 шера 510 эзар тонна к1езигаг1а доацачех 1970 шера 525 эзар тонна к1езигаг1а доацачех д1акхоачаде деза юрта боахама къахьегамхоша.

1969 шера республика колхозашкеи совхозашкеи ерригa машинно-тракторни парк керттерча дакъе шин сменаг1а болх барга хьакха яла еза. Колхозийи совхозийи хьайбаш долачa фермашкарча халача процессашта комплексни механизаци яь а х1аьта шитта юртбоахама производствана специализаци концентраци яь а яккха еза.

В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо ец боккха болх бе безам я советски, профсоюзни организацеш.

Республика Министрий Совето, Лакхехьарча Совета Президиумо, къахьегамхой депутатий городскийн районийн Советашш шоай уйла т1ахийтаза яргьаш Советий балха т1ара, махкара бувзамаш ч1оаг1ъярa г1улакхаш тоадара, посетителаш т1аэцар в1ашт1ехьдоаккхилга, къахьегамхой кисьмошцеи заявленешцеи беш бола болх тоабара.

Производствени хьокхамаш лакха хьлийтар духьа лелаю социалистически яхь шераг1а йоаржае, т1айпа декхараш д1адовийтилга, результаташ в1аши кийсъелга 1алашде, юбилейни яхье котбаьннарашта стимулированни поощрении яра формаш харжа еза Облсовпрофо, профсоюзий районийи, групповой комитеташа, предприятей, колхозий, совхозий, учреждепей профсоюзни организацеша. Къахьегамхой балха, ц1аг1арча вахара, са1оти яра в1ашт1ехьдаккхара хьалаш тоадара йоакхо дукхаг1а иаза яргьаш профсоюзни организацеша, боахама кулгалхоша.

«Владимир Ильич Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо ярах» бaь КПСС ЦК сонам, белгалдаь планаш кхоачашъе езаш хилар д1адех коммунистийн парте боацарийн дерригa иваш сардаг1овахилга, партийни организацей балха стили методаш эрг1айоахаш тоадега, х1ара коммунисти политически къахьегамен хьинар айлелга.

Докладчика хьахихийтар. Нохч-ГIалгIайн партийни организаце, сийлахь-доккха бахача вахча дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо еш шерра организаторски политически болх боаржа а бaь. Ленина г1улакх бахьан долаш, цо мехка [illegible] общество хьалъяр духьа доаттабеча къовсаме керда толамаш доаххарлараx шоай лог тийша хила.

Пренешка эггара хьалха къамэл дир КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] «Владимир Ильич Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК соцамо дегаш ч1оаг1а г1оадаьха дерригача советски наьха. Дерригача советски халкъа цхьана [illegible] деаш дукхаденна. Ленина г1улакха шоаш т[illegible] хилар коммунизма хьалъеча масса а участкашка керда къахьегама толамаш а доахаш хьагейт Заводской района къахьегамхоша. Продукцена реализаци арен лоарх1амег1а йола продукци арахецарен бар1 бетта плам т1ехкхоачашьяьй. Совхка цу ханарчул 7,3 процент лег1еенай промышленни производства, къахьегама овсарле 5,7 процент лакхъеннай. планал совг1а яьккхай 8119 эзар сома продукци.

Яхье баьнпараштa юкъе хьалха латт А. Шерипова ц1ераг1ча Грозненски [illegible] «Грозный» [illegible], «[illegible]» [illegible] объединени [illegible] [illegible] ц1ераг1ча [illegible] къахьегамхой [illegible] бaйракхаш еца.

Х1ара денна керда х1амаш д1адоладу производстве [illegible]. Производстве эрг1айоахаш техника маьогта дукхаг1а экономически пайда эцара т1ехьава болаш д1айолабаьб Грозненски химически комбината коллективо. Из г1улакх ногадаьа КПСС обкомо бюрос, республика Министрий Совето, [illegible]. х1аьта республика предприятеша из г1улакх шерра хьал а лаьнад. Ленински къахьегама вахте уттт керд-кердаг1а йола [illegible] коллективаш [illegible] д1адале [illegible] ахувь. Цар г1адбут района къахьегамхой. Цхьабакъда, карагiдьлинаех кхоачамбаь 1е йош ец. Дикаг1а пайда эца беза сиегача торонех, ц1ендаь д1адаха деза кхоачамбоацараш. Хоьш да хьалха латтачарна улув т1ехьйбусараш а бойта. Масала, цхьайолча предприятешка продукцена реализаци яра планаш кхоачашъьяц, цхьайолча моттигашка оборудованех бизза пайда эцац, дукха балха ха йоли, моральни материальни стимулех кхетамца пайда эцац.

Къьастта во да цхьайолча предприятешка къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца яр. Продукцена д1адоадар лакхдар. Дукха ха йоацаш парте райкома бюро дийцар промышленни предприятешка къахьегама овсарле лакхъяра де доарех, х1аьта из дейхар кхоачаш ца дечара боахамен партийни кулгалхой экономически болх тоабе декхаройла а бир.

Т1ехьадусаш да капитальни г1ишлошъелга а: кхоачашъяц г1ишлой монташи балхий планаш, д1ахийцапа дахах беза пайда эцац. Шитта воча хьал т1а да наха чу1е ц1еношй культурно-бытовой объекташ хьалъелга а.

Уж кхоачамбоацараш д1адаха шоай керттера декхар лоару [illegible] районе, коммунисташа.

Ленински юбилей кийчо еш парти райкоми, профсоюзни, комсомольски организацеша, къахьегамхой депутатий Советий районни исполкома, ерригача общественни организацеша бе безача идеологически организационни балха мероприятеш белгальяьй. Керттера теркам т1абахийтаб планаши социалистически декхарий кхоачашдара, 1970 шера 7 ноябрь т1аккхачаш ихе шера план хана хьалха кхоачашъяра.

Заводской районни партийни организаци, аьлар нов. Лиманс, парте шин цул Центральни Комитетах ге маьха айхха кхотасна, Ильича васкеташ кхоачашдара т1аг1ертта къахьегаш накъайоаг1а В. И. Ленин вьвча дийнахьа дена 100 шу дизара.

Парте райкомо, предприятей, колхозий, совхозий юххьанарча партийни организацеша, — аьлар КПСС Сунженски райкома секретара нов. [illegible] — боккха болх баь «Владимир Ильич Ленин вьв 100 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК сонам д1абовзийташ. Районе шийна болхлой собранеш. Шитта къахьегамхоша т1айнад промышленни юртбоахама продукци аьзара доккхий социалистически декхараш. Ленински къахьегама вахте эттаь «Сунженефть» НПУ мехкадьтта доахаран ихе шера мехкадьтта доахъяла 8,3 процент лег1аеалале, попутни газ — 22,4 процент, планал совг1а 860 эзар сом ихаде. Карабулакски газобензинова [illegible] мехкадьтта чакхдоахараш дош денна [illegible] продукцене реализаци яра ихе шера план 1970-ча 7-ча ноябре кхоачашъе.

Юртбоахама къахьегамхоша ч1оаг1а яьй пачхьалкхенга дийн докхара ихе шера план дил шера кхоачашъе, планал совг1а 26 эзар тонн а йохкам. Шитта доккхий декхараш т1айнад пачхьалкхенга духх. Шура, фусам, хьайбий юртбоахама продукци йоккхара а.

Дукха де лаарх1ад культурно-бытовой г1ишлош хьалъяра дакъе а.

Нов. Варлашкина белгалдаьккхар районе цхьадолча боахамашка нехадолча хьокхамех ихе шера йоаи к1ездаьа кхоачашъе хилар.

Яржача социалистически яхье, — йоах нов. [illegible] — хьалха латт коммунисташ. Дукха тоабаьб партийни организацей болх а. Къахьегамхошна беза политико-массови балха [illegible] декхарийла [illegible] — кулгалхой. Къахьегама оа декхар сийлена кхоачашду. Бахт-хаста докладаш, беседаш а пер [illegible] хьалхашка. Цхьабакъда, цхьайераш юстара латт цу г1улакха. Из к1алла да мегаргдац. Х1ара кулгалхо лаьрхьйла [illegible] производстве кулгаладара совг1а, къахьегамхошта хетам луш а хилар. Шоай идейно-политически [illegible] къахьегамца [illegible] [illegible] бола бен а парте райком.

Шийн [illegible] нов. Варлашкина белгалдаьккхар хьалханка парте беактекаме декхараш кхоачашдара [illegible] къахьегама лелаш. [illegible] районни партийни организаци [illegible]. Берригa коммунисташ — аьлар цо, — шаш кхоачашбергбац, [illegible] кхоачашболараш д1а а маьа. [illegible] юбилейна сийлена [illegible].

Дош эц Нохч-ГIалгIайн писателий союза правлене председатель нов. Ахматоваc. Вай мехка къьаьнкха сог хурган, — аьлар цо, — боккхача теркамца ленински юбилейна кийчо яра бола КПСС ЦК сонам ца бешаш. Ч1оаг1а 1омалаь из исторически документ республика писателаша а. Ленински декреца кийчо яра йоккха план эттаьй писателий Союза правлене. Цу т1а белгалдаьккхад керда [illegible] арахецаш творчески [illegible] республика писателаши рейдаш [illegible] кхьйеш [illegible] мероприятеш [illegible].

Уруc-Мартанеи Ильящи районе [illegible] «Оргa» «Лоаман 1уйре» яхача альманахех йола дешарий конференцеш. Республика писателаш хинаб ха 1уй болча даьг1енашка, Социалистически Къахьегама Турпал О. Батаргановa бригаде, Малг1обика мехкадьттахой болхе, Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» яхача совхозе. Цар цига йийшай керда стихаш, поэмашцара, романашцара доакъош, х1аьта кхинча дийнац шоай творчески планаш. Кхьхха ха йоацаш Москвера баьхкача писателашца цхьана вай писателаш хинаб Советски района дешархой, [illegible] студентий балха.

Укх деношка къьастта ч1оаг1а дег1аш айдена къахьегам ба писателаш. Цар шоай дерригa шилаш карагIдахьад [illegible] коммунистически хетам луш, областной партийни организацена ноакъестаи дергдолаш шоай произведенеш хьдийтара. Вахар эргадоахаш белхача вай къахьегамхой образаш к1оаргга хьагойта г1ерт уж шоай стихашка, поэмашка, дувцарашка, романашка.

Т1адоаг1ача шера арадаргда дукха йоккхий произведенеш. Царна юкъе да «Б1аьвергий беадингара» яха М. Базоркина роман, А. Боцана «Доко къонаг» яха, С. Чахкиева «Шоллаг1ча дийнахьа 1урра» яха романаш, А. Ведышева хеьмача произведеней цхьа том, «Брестски крепость» йоарам хиннача вай мохкахой дакъа Х. Ошаева книжка. Эрителаша б1аргагурдьа А. Хамидовеи М. Музаеви хьаль керда пьесаш. Иоеще, Детски номчахьалкхен издательство, арадаргда М. Мамакаева «Революцена мурд» яха роман. ГIалгIай писателa С. Чахкиевеи х1аргай писатела М. Цагараевеи язъьча сценарех оттадергда «Б1овнашкара ц1ерап» яха историко - революционни художественно - телевизионни фильм.

«Ленинах дола дош» яхаш хургда дукхача поэташа язъьа леанаш кийчдеш дола поэтически сборник. Нохч-ГIалгIай книжни издательства арахецаргъя И. Музаева «Ленин» яха поэма.

Д1ахо нов. Ахматовас дийцар къоначa писателашца бе лерх1ача балхах. Цо цитта белгалдаьккхар х1ара арадувла «Орга» «Лоаман 1уйре» яха альманахаш республика литературни хьашташ кхоачашдара тоьаш бoцаш хилар. Цудухьа махуда сихаг1а в1ашт1ехьдаккха деза республике литературно - художественни журнал арадоаккхилга.

Трибуна т1а ва КПСС Ленински райкома секретарь нов. [illegible] Ленина ц1и лелеча района къахьегамхой, — аьлар цо — ч1оаг1а кийчо еш ба ленински юбилейна. КПСС райкома бюро ч1оаг1ъьай В. И. Ленин вь б1аь шу дузача дена кийчо яра йола районни план. Цу т1а белгалдаьккхад партийни организацешта хила деза г1улакхаш. Юбилейна кийчо яра йола комиссеш а ч1оаг1ъьай. Из болх д1ахо тодбара оаха лаьрх1ад юбилейна кийчо яра деш лаьрх1а парте райкома пленуме дувца. Д1ахо нов. Медведева белгалдаьккхар, района къахьегамхоша моссаьчий бе лам хьал а лаьна, 1970 шера 7 ноябре пятилетка задани кхоачашъе дош денна хилар. Цар декхар т1айцад дукхьал 1968 шера 1,2 миллион сом продукци планал совг1а арахеца, д1адахача шерацa кийсбича промышленни продукцин боарам 7 процент лакхбе, планах совг1а 300 эзар сом кходе.

Юбилейна кийчо еш хана къьастта шерлуш йоаг1а коммунистически къахьегама т1ехьара балам. Коммунистически къахьегама ударник яха ц1и яккхара къовсам доаттабеш вай 17 эзар саг. вараш болхлой ба «профессег1а дикаг1вар» яха ц1и лакхара яхье баьна.

Владимир Ильича ц1ераг1ча Москворецки электромеханически завода опытах оаха предложени лу ленински вахта ударника свидетельствой маьхкха т1а йоалаю значокии яккхара вай ГIалгIайн социалистически яхь йолье, аьнц. Революционни ц1ей дездеча хана уж мах собранешка, демонстрацешка, торжественни сайренашка хьалхаьа муг1арашка хила беза.

Д1ахо нов. Медведева дувца района промышленни коллективашна дакхача толамех. Цхьабакъда, царна тоьаш йоа 1е йаш яц. Д1ахо хьалханка латта декхараш сиггара доккхий да. Цхьайолча предприятеша х1ара бетта кхоачашъьян илан, хана хьа хьалъяь жиеп пах чубаха ц1енош. Экономически реформага дьнцаь предприятеша массаьа а ихьатарра бац болх.

Парте райкомо заргаш т1абахийтаб уж кхоачамбоацараш сиха юкъера д1адахара, белгалдаьа цу т1ехьахь кхоачашде деза г1улакхаш.

Пу г1улакха оаха пайда эц идеологически массово - политически балха тайп-тайпарча формах. «Ленининана» яхна ц1и а тилла ерригаш в1ашаг1йохкай оаха уж. Царна юкъе я «Ленина йола тха отчет» яха интердаб учрежденешка, х1аьта шитта улицашкара, поселкашкара ц1ейш. Еррига уж мероприятеш т1аерзаяь я марксистско - ленински хьехама пропаганде яра, къахьегамхой партей советски халкъа революционни, т1ема къахьегамен традицешка хьалкхебара, буржуазни идеологеца ц1енхашта къовсам доаттабара.

Нов. Медведева тешаш белар района къахьегамхой ленински юбилейна сийлена накъаг1оргхилара.

Тха района къахьегамхоша, аьлар КПСС Нажай-Юрта райкома хьалхарча секретарь нов. [illegible] беррига советски наха санна т1айбака т1айпар «В. И. Ленин вьвча дий-

«СЕРДАЛО»
2-г1а агI. 28 сентябрь, 1968 шу.

ЛЕНИНСКИ ЮБИЛЕЙНА—ДАХА ДОАГГIАЧА ТАЙПАРА НАКЪАГIОРГДА

(Йистедиллар. Доладур 2-ча оагIо тIа).

наль денз 100 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК соцам. Цо кхы а айдир къахьегамхой политически къахьегамен хьинар.

1967—1970 шерашка колхозий экономика чIоагIъергйола гIулакхаш белгалдаьд парте райкомон юртбоахама районни производственни управлененн. Юртбоахама производствани юкъеяхьа лерхI дикагIа хьувкъа культураш, кхы а даккъергья лаьтта леладара культура, хьайбай продуктивность алсамйоаккхаргья. Керттера теркам тIабохийтаргба дукха лаьрхIа хьайбаш деладара, дукхагIа кхедергда тхьамка, кхыйола а технически культураш.

Ленински юбилей накъабоагIача тха района къахьегамхоша кхоачашъяьй пачхьалкхенна ялат дIаделара план, хьайбай продукци дIаелара ийс бетта план кхоачашъяьй. ХIанз сиха тхьамка чуэцаш латт.

КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iе, йиш яц. Коммунисташа, еррига партийни организаце дерригa а дергда В. И. Ленин ваь ди хьатIакхочаш цхьайтта а лоацари колхоза экономика айира, царех пайда лу боахамаш хилийтара. 1970 шу хьатIакхоачаш юртбоахама продукташ йохкара пхе шера план кхоачашъе лаьрхIад района къахьегамхоша. 1300 гектарага дIакхоачадергда технически культураш дIаюв лаьтть. цох 620 гектара тIа тхьамка хьадергда. Пятилетка чакхйоллащ колхозий доходаш пхеза алсамъяргья.

Iалма хьалех а боахлой ирах а кхетамца пайда эцар дукха хьарлаьргья подсобни предприятеш. ХIанз районе хьаю цIенош тIа юлла кирпишк, кIир, сом чакхбоахаргбола колхозий юкъара заводаш хьалъе лерхI.

Уж доккхий дехараш кхоачашлара ахьа бьвина къахьеташ ба колхозой. ХIара денна шерагIа ержаш латт ахь. Коллективаша баьча балха хIара бетта итогаш ю, хьалха латтараш белгалбоах, хIанз дукхагIа я «В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна хьона карагIдаьннар» яхача темах йола колхозой бригадни собранеш.

КIоаргагIа чулоацам болаш а шерагIа а бу политико-кхетама болх. ДIаьш пропагандисташ, политинформатораш, агитатораш ба ленински идеяшта пропаганда еш, ЦК соцам дIаха дIабовзийташ.

ДIахо нов. Янгульбаева дуйц лоамаи юртий сибат хIара шера хуьцаш латташ хилара. ХIара юрта я клуб, библиотека медицински пункт. Дикача цIенашка бах колхозхой, тоалу цар торо, лакхлу культура. Массанахьа а электричество я.

Из дерригa а, йоах оратора, шоашта деннар Сийлахь-воккха Ленин. Коммунистически парти йоагта дика хов лоамарошта. хIаьта цар дег тIара баркал а оал царна.

Трибуна тIа на «Грознефтехимремстрой» треста СМУ-1 штукатурмалар нов. Красников. Цо дуйц шоай управлене деча балах. В. И. Ленина юбилей сийна яхье хьинача управлене коллективо укх шерара беркI бетта план 104,5 процент кхоачашъяьй. ДукхагIа йола объекташ дика даьржIа цIанбцлай.

Цхьабакъда, балха юкъе дукха да кхоачамбоацараш. Ритмично бац болх. Масала, капитальни ремонт яра беркI бетта план 207,8 процент кхоачашъяьй, хIаьта гIишлошъяра план — 62,6 процент Капитальна гIишлош хьалъяра план кхоачаш ца яра бахьан да объекташ материалашца Iалаш ца яр, эггара хьалха аьшкабетонаца. Тоьар механизмаш а.

Хьалхеш латтача ворд1 объектана даьржIа плацца 8381 кубически метр аьшкабетон кхача езаш яр, цхьабакъда хьалйтар 1536 кубически метр мара яц. Шера эшачох 20 процент мара хилаш яц. Цу объекташта езача ах шерхI башении краш, хIаьта йолаш драш ххаь мара яц.

Уж кхоачамбоацараш партийни организацене, белхаший кулгалхой хьалхлелца ахха дIадоахаргда, хIаьта тIайнца социалистически дехараш сдахкарчух 10 ди хьалха кхоачаш а дергда, — аьлар нов. Красникова ший къамаьл дIасакхолаш.

Ленински юбилей кийчо а яьна КПСС ЦК баь соцам чIоагIа рабьа а болаш тIаййцаб республика кагирхоша, — аьлар ВЛКСМ обкома секретара С. Кармова. Сийленца кхоачашду кагирхоша тIайнца хинна социалистически дехараш. 600 сонгIа комсомольско-кагирхой коллективна къовсам лоаттабу «ВЛКСМ 50 шу дизара» цIи лелае бокъо яккхара. 350 кагирхой коллективо промышленностен юртбоахамен пятилетка кхоалагIча шера план 29 октябре кхоачашъяра къовсам лоаттабу.

Укх ленинца диха цхьанакхие сипай КПСС XXIII съезда цIерагIча крекинг-завода комсомольски организаце. Дезача цIей сийна хоадам болаш дехкараш тIа а онаш комсомольски организацешка ленински хьажар дIадоладе хьайкарца даьй къорача заводчанаша.

Боккхача безамца Iомалу вай кагирхоша КПСС, Советски пачхьалкхен истори, ленински теоретически гIехьале, хIанз дуная тIа хулаш латта социально-политически событеш кIоаргга кхетае гIерт. «Ленина дашу дахаргдоача хьехамашта шерра пропаганда е» яхача лозунгах комсомольски политкросс дешара шера кийчо ъяй.

Шоай кхьа визза да хилара болхлой-ахархой кагирхошка кхоаза кердалаькхад Ильича «деша» яха дош. Из ленински принцип комсомольски организаце цхьа шу хьалха дIайолаьча знаней кхаь шера похода ларделаьцай. ХIанз кхо бIаь эзар кагирхой дешархой парташ тIа вагIа вай республике. Эзараш болча къоначa белхлошцей, колхозхошцей курсанка, дешара комбинаташка, вузашка шоай квалификаци лакхъя.

«Даьхе езаш хила, цун традицеш ларае, социалистически Даьй-махкорабе кийча хила» яха В. И. Ленина васкеташ дагаххоьб комсомольски организацешна.

Ший къамаьл чакхдоалаш нов. Керимова аьлар:

— Сийлахь-воккхa Ленин ваь 100 шу дизара еш йола кийчо областной комсомольски организаце дерригa идеологически организаторски болх айбара, ленински идеяшта шерра пропаганда йоаржаяра, коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме къона низаш дарцагIдахара йоккха стимул хургья.

Город Грозный тоаяра, хоьъяра хетадаь дар горисполкома председатела заместитела нов. Минова къамаьл. Город Грозный хьалъе йоадаьй 1869 шера 30 декабре, хIаьта Ленински юбилей хьатIакхачалехьа грозненцаша деадергда дукхаезача шоай города 100 шу дизар, аьлар цо.

Советски Iаьдала шерашка Къилбаседа Кавкасе йоккха промышленни а культурни а центр хиннай цох. Ростови Краснодари дIаьлла, бахача кагьа дукхалгIа хиллача Къилбаседа Кавказе кхоалагIа моттиг лоаца. Цу шерашка 11-зза дукхагIа хиннай Грозне баха нах, дах чубахе цIенош — 21-зза.

Город дIахо а тоаяра де деадараш белгалдаьд горисполкоме. Цун дарде даьцай правительства чIоагIъаь города реконструкци яра генеральни план. Эггара хьалха тоергья Ленина цIерагIйола улица, цига хьалдергда дукхадаза вIашцIIарадаь цIенош, йоккха универмаг, кхыйола здаиеш. Плаща тIа етталаь В. И. Ленина гIайла, сийлен Доска латта соцер тоергья.

Керда кхалшкюкъахьа хьалхаьергья, купна сыны доамшаш хьалъяргья 12-зза вIашцIарашь гостиница. ХIаьна эггара хьалхара 12-зза вIашцIарашь хIа 1969 шера Ленина цIерагIча улица тIа хьалде деладергда. Победа проспекта тIа хьалдергда ревалюци болакхаш къорсам лоаттабьраш оттаду наустики. Грозне хургда цирк, шера формат бола кинотеатр, хьалде дехадергда дукхаза вIашцIIарадаь Совлай цIа. цхьадаш а.

Город тоаеча, хоьъеча, тамашийта гаьнаш, хиаш дерIача дукхагIа къьнеанарба баха нах, предприятей, учрежденей, дешара заведеней коллективаш. Масала, кагирхоша хьалхаве декъа лоацаргда Чехова цIерагIча скверa нах лучча бассейн хьалъяра. ДIахо а дерзда культураи салойIаршпарк тоаяра ду балхаш, хьалъе лерхI мороженни хийи доахаргйола дехаза вIашцIIараш павильон, «Хамар мот» тайпара ресторан сергья. Тоале лерхI города транспорт дешарга, улицашка совдал ваанагa. ДIанага хьежда, хьатIадоагIача шера троллейбусни депо хьалъе йолаьергья. Шеръергья общественни кхачанни торговле сеть.

Партийни органаша, горисполкомаша, райисполкомаша лаха культурен лерттIа порядок хилийтара тIахьех ерригача предприятей, учреждений, дешара заведеней коллективай беррига нах. Цар массане а шерра даьна лела деза уж балхаш чакхдоадача. В. И. Ленина юбилей накъадолхаш город тоаяра оттаь планаш юцаргья городской Совета сесса, цуд тIехьагIа — массе а хоржана округашкарча наха дIайовзийтаргья уж.

Ленински идейно-теоретически тIехьале таккара. В. И. Ленина вахар Iомадара дешашта хетадир ший къамаьл Грозненски нефтяной института КПСС исторе кафедра заведующе нов. В. И. Фильнина. Общественни Iилмай кафедраша, институтий партийни организацеша цхьадоla хIамаш даьа социально-экономически дисциплинаш хьехарга тоадара. Iилман токкамаш дена дукхагIа моттиг тIалоац коммунизм хьалъяра практика теоретически вIашагIтехаро, социализм дегIалхари законаш довзаро, КПСС исторически опыт Iомаяро а вIашагIтехаро а. Масала, ихьан шерен ах шерен Грозненски нефтяной института общественни Iилмай кафедраша Iилман балхий шин сборник араделкъад. Цар тIа дуйц Къилбаседа Кавказа партийни организацеша коммунистически къахьегама тIехьа лоаттаеча яхьа кулгалдарах. Нохч-ГIалгIайчен промышленносте къахьегама овсарле лакхьярах, кхыдараш а.

Ленински тIехьале Iомаеча хIана а зила ца архаари дерттIа тахкаш ю тоъал дешаш ла. Цавех къахьеттавa лоаралIаир да Ленина хьинеделача парте марксизма-ленинизма идейи таза мишта дерар а дегIахкуш а таккар, цо хьехам меттIахлененех фальсификацех, хоцидарех мишта лорадур хьаьвоккхар. Цу хьанкъехьа цхьадола хIамаш карагIдергда вай республикерча вузий общественни Iилмай кафедрай белхлошта а, моттигерча партийни организаце опыт Iомаеча къаьстта дукхагIа а доалаш. Общественни Iилмай кафедрай болхлоша чIоагIа зало лов шоай Iилман балхаш кепатеха арадоахаш.

Аз дийца шин сборник авторий чотах арахийцад. Идеологически балха ахча дIакеца дукха тIера хилац вай финансови органаш. Царна хетачох, беррига идеологически болх а общественни Iилмаех дола Iилман балхаш кепатеха арадоахаша а общественни хьисапе де дезаш да.

Цхьаккха дича а союзни арена тIа ала маган вай институташта. Центральни журналаш тIа материалаш араяха вIаштIехьдалац общественни Iилмай кафедрай белхлой, бокъо лац Iилман балхаш кепатеха арадаха а.

Моттигерча кепайдаран тIа дукхагIа теоретически статьяш арахьа йиш хургйола гIулакх вIаштIехьдаккха деза, хан-ханнахьа брошюрий хьисапе аракеца еза пропагандисташта дола хьехамаш.

Квалификаци лаккъяра а опыт дIа-кха йовзийтара а КПСС обкоме вIашагIйолла ейр республика общественни Iилмай кафедрай юкъарча дешара заведенейн преподавателий даш хургйола семинар.

Общественни Iилмаш дьехача, партийни комсомольски дешара сете, агитационни пропагандистски балха юкъера сихагIа дIаяха еза догматизман начетничествон элементаш.

Кагирхошта коммунистически кхетам балара кхетамца пайда эца беза КПСС, болхлой класса, советски халкъа революционни, тIемай, къахьегама традицешта пропаганда еча.

Шоай даьй дикагIа йола традицеш дегIаккхувла а делае а кийча болаш хьалкхебе беза кагирхой.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара еча кийчонца дувладенна района къахьегамхой боккхача къахьегамен политически боламах лаьна къамаьл дир КПСС Назрановски (?) района секретара А. Тутаева. ШерагIа ержаш латт районе пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь, церауш латт хьаххде деладрий мугIараш. Айбеннаб идеологически болх. Ленински идеяш хотъалдарах тешаш деш дола хувцамаш района вахаре хилар белгалдир оратора.

Нохч-ГIалгIай радиовещанен телевиденен комитета председатела С. М. Лагутиев цо къамаьл деш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш республике еш йолча кийчонo моттигерча радиои телевиденен программашка лоархIаме моттиг дIалоацаш хилар белгалдир. «Вай Ленин», «Ленински курсаца», «Ленина ихханча бесса къахьега, ваха», «Сийлахь-йоккхача юбилея накъадолхаш» яхача передачашка Ильича васкеташ вахаре чакхдахарах, уж кхоачашдеча дикагIа болча нахах дуйц.

Программашка керттера моттиг тIалоац Владимир Ильича теоретически тIехьаленна пропаганда яра. Ильича образ, цун вахар, революци еча цо лаьца дакъа кIоарггеи къахьегам хьахьокха, марксизма-ленинизма идеяш вахаре чакхъяхара партен дерригача халхъен лоаттабьача къовсамах дуйца лаьрхIад. Радиои телевиденен гIолла тайп-тайпара конкурсаш, викторинаш, фестиваллаш чакхйоахаргья, массеи короткометражни фильмаш доахаргда.

Гаьна ухкача юрташка, фермашка, дIа а ухаш шаенка тIа Iалазъаь Ильича ваз дIахозийташ автопередвижка лелаергья.

В. И. Ленина 100 шу дизара моттигерча радиоси телевиденен хIанз деш дар дIахо бергболча боккхача балха юхьиг мара яц. Октябра 50 шу дизара кийчо еш баьча балха опытах пайда а эцаш тха журналисташа дерригa дергда вай республике сийлен юбилей еш йолча кийчонах сакъердамен, кIоарггеи, хаппахьеи лаьургIарахошка хоам бара.

«Гудермесский» совхоза директора нов. Белашова дийцар боахама партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга даха доаггIача тайпара накъадахара мероприятеш белгалъяь хилар а уж шерра йоаржабаьча организаторски политически балхаца чIоагIъеш хилар а. Дезгара денга шерагIа баржаш латт ленински юбилей кардачь къахьегаца толамашца деллара тIехьа бола болам. Укх дешошка къаьстта лакхденнача хьинарца дIахьу совхоза болхлоша ленински къахьегама вахта. ХIанзарча балха овсарлега диллача майрра ала йиш я пхе шера план совхозо ханал хьалха кхоачашъергья, аьнна. Пхе шера планал совгIа 1 миллионаи 750 эзарий сома продукцена реализаци ергья оаха.

Дика кийчо яь совхоза болхлоша гуйран балхашта а. ЛерттIа вIаштIехьдаьха дIадоладеннад ялат дIадера, эзба лаьтта ахара балхаш. Цхьабакъда, тха гIулакхаш кхы а дикагIа хила мегар, кхашка ялата хьункъаш лакабергболча тоттомех оаха лерттIа пайда ийцача, 2800 гектар майдаи тIа оросительни сеть дьй тха долда. Цхьабакъда, хий декха лаьтта карадерзаде низ бац тха. Юртбоахамен мелиорацен министерствица укх массеэк шера вIашттa хий декха лаьтта карадерзадара новкъостал даш совхоза болхлошта.

КхоалагIа шу да республикански опытно-мелиоративни станце болхлоша совхоза кхашка Iилман-техника балхаш ду. Цу хьакъехьа цхьадола толамаш карагIдаьннад царна. Цу даниеех кос гIоргоага а хий декха лаьтта сихагIа карадерзадара новкъостал дех оаха.

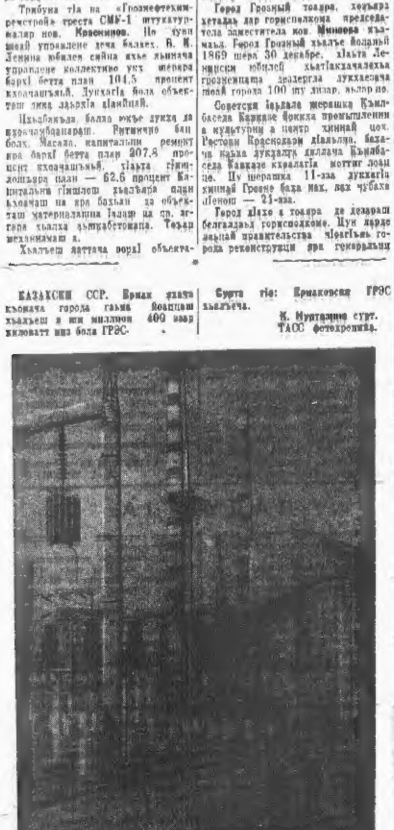

КАЗАХСКИ ССР. Ермак яхача къоначa города гаьна йоацаш хьалъеш я ши миллион 400 эзар киловатт низ бола ГРЭС.

Сурта тIа: Ермаковски ГРЭС хьалъеча.

И. Муртазин сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕ ДЕЗАРАШ БЕЛГАЛДИР

Саградийнахьа КПСС Ленински райкома пленум хилар. «В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш кийчо яра района партийни организацена хьалхашка латтача дехарех» доклад йир райкома агитацен пропогандан отдела заведующе Д. В. Нискунова.

Цул тIехьагIа пренешка къамаьлаш даьча № 1 йолча горбольница партийни организаце секретара нов. Шахназарова, «Красный молот» завода модельщика нов. Ковалева. ВЛКСМ Ленински райкома секретара нов. Полнебение. Ленински райисполкома председатель нов. Галкевас. цишта дукха кхыбараца В. И. Ленина юбилей деадергдолча денна накъадолхаш шо-шоай организацешка, предприятешка чакхьяха лаьрхIача мероприятех дийцар.

Дийцача дешах соцам тIайнцар пленума доакъашхоша.

Лоралелаш: малхбоалехьара сомбуарг йоагIа

Заводскойи Октябрьски районий Центральни шоллагIча колхозни рынкай районашкарча город Грозне бахача болхлойи гIулакхерча наьхен приусадебни участкашкара соми бешамаш техкачул тIехьагIа гуьаьнад СССР-а а карантинни лоархIаме йолча юртбоахама зуламдергa — малхбоалехьара йоагIача сомбуарга бIенаш.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето къаьстта соцам тIайнцаб. Цу тIа хьакхайкаду, Грозный шиий ерригача приусадебни участкашцен коллективни соми бешамашцен карантине хилар. Соцамо магийтац бахача наха город Грознера керда соми дIайогIа материали (Iажаш, кхораш, персикаш, гIамгIаш, айваш, боалаш, хьачаш, баьрышник) моллагIча транспортни средствашцен хIаьта миттa почтови посылкашка, багажа чу, кара хьоча мухьацен кхаьхьа.

Цу соцам тIа йоах, Грознера керда сом мехка къилбаседехьарча районашка (Москве, Ленинграде, Ярославле, Кирове, хIаьта миттa цу районашкара къилбаседенгахьен къилбаседа-малхбоаленгахьен) кхахьен кхаьхьаш а еча дукха лаь 1-ча апрелагара 1-ча ноябрига кхаччалца йолча юкъагIа, нагахьа санна лаьттагIара тIайоалача хIамай карантинана йолча Пачхалкхен инспекце теладаш дола карантинни сертификаташ хуле.

Нагахьа санна соцамо ахар ца деш моттиг нийслой соми дIайогIаш йола материали хьалкха йоагIа е царгарча хьалга хьажаш хIалакьаь дIалакха йоагIа.

Малхбоаленера ена сомбуарг кхета районашкара тIаккхуьа сомий дIайогIаш йола материали республикица цхьанца а моттиге йохка магийтац:

Абхазски АССР (Гагрски, Гудаутски, Гульрипшски, Очамчирски районаш, городаш Сухуми Ткварчели);

Азербайджански ССР (Джалилабадски, Кубински, Кусарски, Хачмасски районаш);

Краснодарски край (Туапсински район. Городаш Сочи, Геленджик, Туапсе);

Дагестански АССР (Магарамкентски, Дербентски районаш);

Къилбаседа ХIирий АССР (г. Орджоникидзе).

Дийхха хIамаш ца леладайтаран тIахьожам лоаттабелта тIадула рынкай управленешен дукха-шурай контрольни станцешта.

Малхбоалехьара йоагIа сомбуарг ийй хьежаш 1968 шера 1-ча октябрга кхачалехьа массанахьа тохкам бanза, профилактически мероприятеш чакхъяхаш, малхбоалехьара ена сомбуарг йоагIаб дIайтах ланна. лаггIаш, хIаьта миттa агрономически персоналахи гоэзал йолча кхыча нахаха карантинни уполномоченеш къаьстабенна Барсбан гарайской райисполкомаша, Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства, консервни промышленноста треста, «Грознефть» производственно-сбытови управлене, совхозий директораша, колхозий правленеша, республикански юртбоахама опытни станце, дIаймина хIамаш лораеча станце, Грозненски горзеленбоахамо, соми бешамаш лелаерий городской товарищества, шоай доалахьа приусадебни участкаш йолаш барана, хIаьта миттa дIаегIа соми гаьна шоай доалахьа йолаш йолча дукх тайпа ведомствашка а.

Транспортни, торгови заготовительни организацей а хIаьта миттa лаьттагIара тIайоала продукци чакхйоаха промышленни предприятей а кулгалхоша магийта йиш яц малхбоалехьара ена сомбуарг лаьржача боахамашкарен районашкарен цхьанца ганарг лолчен ги долчен культурай сом чухкухьаьтен хаакхухьаргда.

Грозненски аэропортаи автобусни станцешта, Грозне буввама отделенешта магийтац соми дIайогIа материали чуйоалла посылкаш, багаж, карара мухь хьайбе.

Ер соцам миттa кхоачашбу хьежийта тIадула горрайисполкомашта, юрта боахама министерствица, милице органашта, лаьттагIара тIайоалача хIамай карантинана йолча госинспекцена.

Ер соцам, кепатехачул тIехьагIа 15 ди даьлча, чIоагI а лу. Нохч-ГIалгIай АССР территоре тIа шин шера лела бокъо йолаш а ба.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДУНЕН ОБЩЕСТВЕННОСТА КЕРТТЕРА ТЕРКАМ ТIАБОДАШ

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС). Бетта гонахьа го а баьккха, лаьтта юхаIойоссаьча «Зонд-5» яхача советски автоматически станце полет толамца чакхъяларо чIоагIа уйла яйтай американски общества дукхача нахаген кепайоазонген. Нью-Йоркерча дерригача газеташа шоай хьалхарча оагIонаш тIа кепатеха арабаьккхар «Зонд-5» яхача станце полет чакхъяларах бола хоами цу событена хетаь редакционни статьяш.

«Советски Iилмахоша денал дола фантастически Iилма гIулакх даьд «Зонд-5» яхача станцега Бетта гонахьа го а баккхийта, из Индийски океана чу Iохоаяь — яхаш язду редакционни статьяш тIа «Нью-Йорк таймс» яхача газето. «Шийна ниссде хIама доацача цу Бетта гонахьа го баккхаро хьахойт, газета хетачох, космонавташ Бетта гонахьа го баккха а бахийта, уж юха Лаьтта Iобоссабе низ кхоачаргбола ракетни двигателаш дола космически аппараташ Советски Союзага хилар.

ПАРИЖ, 23 сентябрь. (ТАСС). Космически аренаш караерзаеш Советски Союза баьккхача толамах долча хоамаштеи комментарештеи дукха моттиг дIаеннай шоай оагIонаш тIа таханарча Парижерча дерригача а газеташа.

«Боккха космически премьера» я, йоах, «Юманите» яхача газето. Бетта гонахьа го а баккхийта «Зонд-5» пха советски космически станци толамца юха Лаьтта Iойоссаяр. «Эггара хьалхара Лаьттан спутник, — яхаш язду газето, — эггара хьалха сaг космосе вахийтар, эггара хьалхара «космически прогулка», эггара хьалхара Бетта спутник, эггара хьалха Венера тIа космически кема кIаьда Iохоадар, юххера а, Бетта гонахьа баьккха го; хана да «Зонд-5» яхача станце полет кхоачашъярца космос караерзаеш керда а йоккха а этап чакхъяккхара эшае езаш хиннача дукхача дукхьалениш уйла е».

«Зонд-5» яхача советски станце полет чакхъяккхарца Лаьтта — Бутт — Лаьтта яха сийлахь-боккха никъ баьб, — миштa хьалхарча оагIон тIа керте йаздь «Фигаро» яхача газето. «Зонд-5» яха станци Индийски океана тIа Iо а йоссаяь советски наха йоккха кетаве яьккхар, цо йиш кулийтаргья цаьга тешшаме хIаьдьназ Бутт бовзара программа дIахо кхьэт.

«БЕРЛИН, 23 сентябрь. (ТАСС). Лаьтта — Бутт — Лаьтта яхача трассе «Зонд-5» яхача автоматически космически станце полет толамца чакхъяккхарах космически аре караерзаеш советски Iилманен техниканен карагIдаьнна Iалаьмате доккха денал дола гIулакх лерхI Германски Демократически Республика общественноста.

«Коммунизма мехка карагIдаьнна керда хIама да из, — яхаш белгалдоакхх «Нойес Дойчланд» яхача газето. — Цо дIараIаме Iилма-технически проблемаш къовстаяра новкъостал а дергда. ДIахо а Вселенни тахкара йола шерра перспективаш елларгья».

«Зонд-5» яхача автоматически станце полет космос тохкача даьккъен космически полета технически средствашa хьаяра гIулакхаш тIехьа советски Iилман баьнна толам ба, — яхаш язду «Нойес Дойчланд» яхача газета тIа Iилмай Немецки академе президента профессора Г. Кларе. Нах чу а багIаш космически кеме Бетта го боаккхаргба ла ха гаьна яц алара цайхамар хила везац».

«Советски Союзо «Зонд-5» яхача космически станце толамца полет чакхъяккхарца керда Iилма проблемаш къоастаяра юкъе дакъа лаьцар, — яхаш язду «Берлинер цайтунг» яхача газето. — Из дуйц тахан дерригача дунено, космически аренаш тахкара даькъе Советски Союз США-л тIехххьар белгал а доакх хьаш».

ВАРШАВА, 23 сентябрь. (ТАСС). Польски газеташа гургдолча аракьхад космос караерзаеш Советски Союзо баьккхача кердача толамах дола хоамаш. Къаьстта аьлча, «Трибуна люду» яхача газето белгалдоакхх Бетта тIа болача наьхьа тIа нийсдургйолча эггара йоккхагIчарех цхьадола чакхъяьккхай — Лаьттара лелаеш йола космически станци урагIа а яхийта, юха Лаьтта чуийтай.

РИМ, 23 сентябрь. (ТАСС). «Зонд-5» яхача автоматически станце полет саго Бутт бовзаш беча новкъа советски Iилманои техникои баькха боккха гIа а ба. Лаьтта — Бутт — Лаьтта яхача новкъа нах чу а болаш космически кема дахийтара хьалха ка йоадаш хь генеральни репетици а я, — яхаш язду «Темпо» яхача римски газето.

«Советски космонавтика анналаш кердача фантастически толамца хьалйизар, — яхаш белгалдоакхх «Паэзе сера» яхача газето. Цу карагIдаьнначa хIаман лоархIам Iалашьийта боккха ба Бетта тIа саг вахара хьалхара перспективаш хьеллара а хIаьта миттa геттара чоалхане технически проблемаш къоастае йиш хилийтара а».

«Унита» яхача газето «Советски Iилмана сенсационни космически карагIдаьннар» аьнна керте а йаздь, белгалдоакхх, советски Iилмахошка эггара хьалха кхьачар гаьнарча космосе а хулаш. Цун вахаца юкъарчал доалаш чу а йолаш йолча аппаратурага хьажа а йа йоала а йиш йола торе».

«Стампа» яхача турински газето «Зонд-5» яхача станце боккха лоархIам бу. Лаьттан спутникаш ухача гаьна гаьнагIа йолча моттигера космически кема юхаIоIоссаяь юкъагIа йола хала проблемаш къоастае советски инженерашка йиш хилийта толам ба из. Йоах цо. «Бутт баьхи даьцача ахье американцех котбоалара эша хила тере [illegible] царга — яхаш белгалдоакхх газето.

«КЕР» ХЬАЬРДАЬННАД

НЬЮ-ЙОРК, 26 сентябрь. (ТАСС). Вьетнамера агресси гучайоахаче, тIема дукхьал болча американций выступленешa хьолдоах американски «керша».

АП яхача агентства хоам беш, США эскара штабий начальникий комитета хьалха хиннача председатела адмирала Рэдфорда юстице министрага Кларкага тIема духьалбарашта судага гIолла тIаккер хьадехаш йола телеграммаш яхьийта хилар. Рэдфорда правительствага дехийтар «курта моастаргIуппа» лоттаьу къовсам хам а «заккхер».

КХАЬ ПАТРИОТА ЯЬ СУД

ЛОНДОН. (ТАСС). Афински военни суло кхаъзта боккха тайп-тайпара хенаш тохкаш суд яь Христос [illegible], Агамемнон Палаескас, Эльфтериос Кайнелиса. Военни режима дIаяккха вIашагIдолларах белхе беш ба уж. Цунах хоам бир Рейтер яхача агентства корреспондента.

Патриоташ безне бу 1967 шера апрель [illegible] «Патриотически фронт» яхача къайлахара организаце членаш хилар [illegible].

СИРИЙСКИ АРАБСКИ РЕСПУБЛИКА. Латакия — Алеппо — Камышлы яха цIерамашина 742 километр керда никъ буллача камаьхал ювларах белгалбаьннаб советски наькъаш дехкараш. Цар новкъостала сирийски гIишлонъераша советски инженерашцеи техникашцеи цхьаьнна цхьан сменах 1500 метр цIерамашина никъ буля.

Сурта тIа: советски нуъукхадцин болх беш а.

И. Анисимов сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУККА ха яр со укхаза воагІаргва яхаш лела. Даьй-мехка тІемал хьалхарча шера хилча дена укхаза хиинавацар со. Цудухьа са безам бар укхаза фу дувцам хиинаб ха. ТІехьарча хана музее а хиина цІабаьхкараша из хьалха хиипачоа вІалла тара а ца йоахар. Музеа хиина хувцамаш доьзарал совгІа сона чІоагІа эшаш дар граждански тІема шерий историех керда фу корадаьд ховлга. Историе хьекархочун са балха чІоагІа эшар дар из.

Бакъда из сайна укхаза гургва аьнна сона цІаккха дага хиинадацар. Музеера со араваьлча коа юкъе бохкхача кхера кІал техача гІанда тІа вагІар из. Кхы цхьаккха хІама ца зувш сайна хьунаша сийндаьча лоамий бовхьамашкахьа хьежар вокха саг.

— Мала вар из? — хаьттар аз музейна гІулакх деш йолчунга.

— Хизир ва-кх...

Из ца вовзаш, цунца къамаьл ца деш дІа ца ваха лаьрхІар аз. Вешта из мишта дергда сона хацар. Хьаккхашта тІа а ваха ништта цІн хеза волча сагаца къамаьл де лоархІавацар. Сайна хетачох дІакхетайнр аз музейна гІулакх деш яр.

— ХІама дергдац, — аьлар цо, сона дегадехар вІалла хала хІама доацаш сенна, — Хизир чІоагІа нах безаш саг ва. Геттара козахетаргда цунна хьо шийга йистхилча.

Хизара ди дика дийцар аз. Ше вагІачара нийсса ура а гІетта, са моаршал юхаверзадир цо.

— Іоха, — шийна уллув моттиг хьахьекхар цо сога, — Іоха, кІезанга дахар-денар дувц вай.

Из сона ловш хиннар дар.

— Мичахьара ва хьо? — хаьттар сога Хизира.

Аз дІавьлар.

— Дика да, геттара дика да, — аьлар цо юххера а. — Доккхача хІамай тешаш хиина да е лоамаш, — гонахьа куьг лостадир Хизира, — тоъаргда сона дагадоагІаш акхарна дайнар.

...Тхона хьахозар кІалда додеча Эсо доехаш дола цхьан тайпара кийли. Тамашийна дар Эса кийли цхьан тайпара дале а цІаника ца кІордадеш хилар.

Со лоархІавацар Хизирга хаттар де, цо дувцачоа юкъе эккха. Аз дог доахар ше доладаьр цо дІахо дувцарга, чакхдаккхарга.

...Граждански тІом болаш дар из. Буро тІа Терски Совнаркома председатель Ной Буачидзе кхайкир сога. Буро тІа беррига кегар боаллар цу хана. Контрреволюционерашца оагІув а билла ма могга Советашта духьала къувсаш яр Терско-дагестански правительство.

— Теша мегаргдий хьа отрядах? — хаьттар сога Буачидзе. — Революционни декхар кхоачашдулургдолаш йий из?

Из тайпа хаттар сенна ду со кхеташ вацар. Со сай отрядах тешар. Иштта жоп делар аз Буачидзега.

— Дика да, геттара дика да, — аьлар Ноя раьза волаш хала а къежа, — ВорхІазза диста а диста мара хІама ма хоададе йоах. Цудухьа да аз ия гетташ хилар.

Цуна а раьза ца хила йиш яцар. Де а деза деш дола хІама лоархІаш а беш. Хьалха хьеже мара кор ма баккха, йоах.

— Новхъост Хизир, — уллув а ваьна са белаж тІа куьг диллар цу хана цига хиннача Сергей Мироновича Кирова. — ГІулакх массанахьа а чІоагІа чоалхане да. Бакъда геттара хала хьал да хІанз ГІаьбартой мехка.

— Цига йоккха къуьлаш оттаьй полковника аьлаи Серебрякова банда, — боахар Кирова. Цуьна бувзабенна ба беррига гІаьбартой вожий, цуьна барта ва шийна отрядаца Змейская яхача станице чІоагІйенна полковник Кибиров.

Кибировал лата со кийчча гІоргвар, хьаштдале цІерал а, хьаштдале форлал а. Аз айса лехар цуьнна духьала отта моттиг. Мийралца даьхедацар цо шийна чикаш а совгІаташ а. Тийшеча белкаца даьккадар.

— Са отряд кийча я, новкъост Киров, — аьлар аз. сайна хийттар цунга дІа а ца оалаш, — гІаьбартой тха вежарий ба. Тхо массева картчартаца йолаш, дог дегаца долаш аьлхал.

— Велаьъежар Сергей Миронович. Аз кхетадаьъзар из хІанз вол. Бакъда, сона ховра из раьза ца хила бахьан доацилга.

— Долче дика да, — аьлар цо. — Де дезачун плавах оаха кхетавергва хьо.

...ШоллагІча дийнахь новкъа даьлар тхо. ГІулакх тІехьатетта йиш йолаш дацар. ХІара денна, хІара сахьата Іоухаш адамий цІий дар. Цунах кхетавир со Кирова а Буачидзи а.

Сетассалехьа кхаьчар тхо Змейская яхача станице.

Малхбузехьара го бир отрядаша станицана. ХІанз къулбехье, лоацаш долча онгІорахьа мара станицера арабовла ниъ бацар кІайбарашта.

Соьна массанел чІогІагІа ловш хиннер дар Кибиров сеца фусам лохилга. Деррига дита а из лохилга тІадиллар из цоашта юкъе вежарий Эсет ИбрахІими волаш болча массехк баьречоа.

Массанахьара ховар дувла герзаш. МоастагІчо хиинар кхетадалехь станица хьалапа саха лийрхІачох хІама хиланзар. Дика барт болаш духьале йора цо тхона. Дале а наха станица йистош хьалаьцаяр.

Со везаваьккхар тхона гаьна доаццаш станица юкъе ниххачи йоаккхийча топа дІандарго. Цхьа, шозза, кхозза... ТІаккха тхона къоаста а душ хьахезар кхалнахага ухаш дола цІогІарч.

Тхога шаь йоаиха топ яр. Уж ма кхосса аьнна приказ деннадар аз.

Укх кегара юкъе йоккха топаш михахьара юкл ха йиш йолаш дацар. Дича эггара бакъахьа дар-м — ма моттига сихагІа станица хьалоацилга.

— ГІалгІай, гІалгІай-и-и, — кхалнахага уха цІогІарч доаар. Селла саха царна из ха мишта кхийна кхетош дацар. Сона ховра сай отрядацарча цхьаккха саго кхалсага, бера тІехІелт тохаргбоашилга. Бакъда, кхетаде хала дацар кІайбараша массанахьа гІалгІаша кхалнах, бераш доаду, яхаш арадаьккхача аьлдито кхерабаь царга уж цІогІарч улаш хилар. ЦІаьхха са бІарг кхийтар диг бе а доаллаш цІеной коанаІарашка латтачи къонача кхалсагах. Пхьешаш а доацаш чухьнахьара коч мара хІама дацар цуьна тІалуьхаш.

ВЕДЗИЖЕВ Аьмад.

БЕРЗА КІАЗА

Дувцар

Цуй керта чеш белжжаш къайла а хала даьржа Іоьдадар. Хетаргахьа, метта, гІаттанал хила езар из станице тІом болалуча хана. Цхьаккха хІама дага а доацаш из йолчахьа дІаволавелар со.

— Коа ма дувла, коа ма дувла, аз кортош дІалохийтаргда шуа, — гаьлнара диг лостадир цо тхона. Шийн тІемах тхо ца кхерадига хайча, бера диг дІа а кхосса цІогІа чуедар из. Со доцаьвккхар цо лелалечо. Новкъостаца сихха цуьна тІехьа коа чуволавелар со. НаІарах чІуг йолла кхийнадар кхалсага.

— Хьаелла иа! — чукхайлар со наІарах чІоагІа хІама а теха. — Укхаза лечкъар арвала, моаршал да шоана бартаца каравелечоа.

Кхалсаго ду узамаш мара хІама дацар чура кьахозаш.

ТІехьашка а баьнна наІара мІарга телар аз. ЧІуг дІаниккъар. Кхоъ-диъ шу хургдола бер шийна тІа а теІаш деш ивова хІал дуІа деш яр кхалсаг. Лоацавелча санна цхьан метта сецар со. Кхалсаго лелаечох шеквьнна всивар со уйх чу. Бакъда из кхалсаги бери мара дийна адам дацар укхаза.

— Елхаш йист хила магацар кхалсага, — е бер... е бер мара хІама дисадац са... мар вийнав са...

— Хьана вийнав хьа мар? — кхетанзар со цуьнах.

Вийнав... вийнав цІиймеларгаша, — гов кхераенна лерттІа йист хила магацар цуьна. — Са берах къахетам ба... зІамига малейк ма дий ер... ухьакахьа бехк боацаш.

— Хьана вийнав хьа мар? — тІачайхар со цуьнна.

— Кибиров полковника вийнав, вий вкарго, — цахадлеш кий ухар цун бІаргех, цуьна иттех станичник кхы а вийнев. Воабаьб... Вашер уж большевикаш, яхаргйоа бер. Цудухьа яьтта вийса декъа йоахар цар.

Гуш дар цуьна большевик е кІайбараш яхалга фуд хоаш ца хилар. Со кийча вар из хьаста, тоа. Бакъда тешаргьярий из сох? Со кхса бий миссел боккха шекарабІаьрг боаллар. Из дІа а хьекха хьаьста йиниг хьайийхар аз.

— ХІахьий, дІеаца.

Мерза хІама бІаргайийна бер тохаделар. Бакъда, наьыс хьахецадар из.

— Ма, ма, — цІогІа ухар наьнага. Бакъда цуьна карера а иккха тІаедар сона йиниг. Шийн доккхача бІаргешца гешаме сога а хьежаш шекарех мотт ьекхар цо. Латтачара хьа ца юкъаш, кІиръенна юкъе йиІигага кьоажаш, тІаккха сога хьожаш латтар кхалсаг.

— Кхера езац, — сатедир аз цун.— Цхьанне цІелг тохаргбац хьа бера а хьона а.

— ГІалгІай дешй цо? — хаьттар цо цхьа юкъ яьнкача гІолла.

— Да.

Кхеталургдолаш дацар, цун бІаргашка дукхагІа пемьялар дар е кхераялар дар. Цун духтІаувлаш укхаза хьсвала паргІата вацар со.

Кхера ма кхера, — аьлар аз цунга се дІаводаш, — цхьаккха саго хІанз дергдац хьона. Цо лелалечо а цун кхераяларо а корзагІаьыкха полковника Кибирова штаб мичахьа а аьнна цунга хатта а дагалохаяхзар сона. Со араваьлча герзаш кІезигагІа дувлар. Со улица тІа воаллаше а мичара воагІа ца ховш сона хьагучаяккхар шийна цхьаьккха новкъост а волаш Ханиев ИбрахІим.

Хьо лекхш лел со, Хизир. Из тІаьагІа говр чопаш якхкха яр.

— Фу хиллал? — шекваьлар со.

— Кибиров ше? — хьахьаккхар со цуьнна.

Ши куьг дІа-хьа лахийтар цо. Кхы хІанз ала дезаш дацар. Со кхийтар полковник кІаахара ваьнна хиларах.

Цхьа кхалсаг мара сиг вацар штабе... Из а мотт корча ца хуш менна еха а яр.

— Мичав Кибиров? — хаьттар аз кхалсагага.

— Со се яр хІанз цуьнах бІарг тохаргболаш, — куІачара хьал а гІетта истола дІатІаьхар из. ЧхьагІарах дизза латте пела хьабедаллар. — Кер тхьамаш дахад... Лаша хала хургда.

Цун бера хьа а даьнкха пела юха Іоотталир аз.

— Хьо-м вІалла эздел доцаш а хиннав, — ца яшаш сона бІарахьежар кхалсаг. Набарах а аьнкхар Іа со, бера пела дІа а доах. Полковника-м це доттар сона пела. Вешта шой большевикий оамал хургьа Іа лелиер?

— Хьо кьаалхара ца йита хила мег полковнице селла йиш еха, — аьлар аз цунга. — ХІанз мо мара цо хьо лора ца йоба, иштта уде, фу къовлаш ва из?

Из сай харцахьа дар, е бакъахьа дар хацар сона. бакъда, кхалсаг ца доацаш йита лаьрхІар аз. Хьанна ховра цуьнга реатрибуналв фу тІаІазер дергдар из Кибирова езарг хиларах, бакъда сона массанел чІоагІа гІа ловш дар из цунах юхакхеталга, сайгара массехк дош цо полковниккига дІаэргдолаш.

Іе цунах фу тІехьале ю цхьан дала мара хоергдац, — аьлар аз цунга. Бакъда, из юха а Кибировах дІакхета торо ду хьона. Из торо аз хьай хилийтарах согара массехк дош дІаала деза Іа цунга.

Шек аьлча санна сона бІараьхежар из. Бакъда, шийгарча хьалах а, аз дувцачох я ца идалга дІадовза дар цун юкъ тІара.

— Моаршал дахьийтам валлац хьо цунга? — пизткъа холуш елакъажер эттар цун юкъ тІа.

—Валлац...Іа цунга фу алеш... йиш схача кхалнахахи берехи санна майра тховсара сайна духьала из летавлаьре сона къонах хетаргвар цунах. Из къонах ца хилар бакъдеш йоал бІлгало я цийн езарг йола хьо сона кІал а йита из валар. Дика ца чаш мукъах цуьна тІаховка кхийна. Иштта из дІаэргда Іа цунга. Цигара аравьйлар со.

Станичнин ревком мичахьа яр шун? — хьеттар аз юкъа кхоачаш шуре мо кІай модж а йолаш воалаІерта гонача гІажа тІа Іовеэ а оьзна латтача воккхача сагага.

Сох ца тешаш санна сога хьежаш цхьа юкъ яьккхар цо йист ца тулеш латташ. Кхы из йист а ца хиина юха а сай хаттар дир аз цунга.

Мичахьа яр шун ревком?

— Со воагІаргва хьона... Аз дІахьонхаргьа хьога. Цигара гаьна хиинацар из.

Гонахьа кирпичкий карт а но чудерзадьача цІеношка корадир сона Калмыков Бетал. Укхаза Советски Іаьдал отташ латташ байдда дІабахача паччахьа инарала дезаиа цІенош хиинаар уж. Кибирова банда станица дІалацаеле ревком чухийнача цІагІа истола хьалхашка вагІар Бетал. Цуьна гонахьа цун а са а отрядашера массехк саг вар. Цуьна духьал истола дІа тІа а хайна вагІа лоацч тІоарска полтув юкха саг зийра аз ну сахьате.

— Доронин, — станица ревкома председатела заместитель, вовзийтар из сона Калмыкова.

Сона хьатІахьежар Іаьржа боага ши бІарг. ВагІачара кІезигга хьал а айсна са куьг тоІадир цо. ГІайгІане хийтар сона цун сайга хьежар а, цун айселар а. «ГІадваха хила везаш вар хьо, — хеталелар сона дагахьа.— Хьанна ховра, тхо оарцагІа даьхкадецаре хьона фу хургдар».

Со укхаза хьавоалавьь воккха саг со цхьан кулгена дІа а тетта геттара гаргавахар Доронин аьнка цІа ихкхачоа.

— Николай... Са воІ,-цІогІа а даьна ши куьг Доронина белажа тІадиллар цо. — Мишта... Мишта васар хьо дийна?

Сона хобелар цун яьнача басалгашта тІа да Іоболабенна герга ши тІадам.

— Со ва, со ва ер, вотя Мотвей, — воккха саг мархІа веллар Доронина, — сатоха, сатоха, — ая тевс санна цуьна букъагІа куьг хьекхар цо.

— Клавдия... Ай Клавдия... Васитка, — тхона ца йовза цІерай йоахар воккхача саго велхара юкъе да.— Из кхахьпа... зуд Фрося яр уж дІабийцар... Фу дергда, велхачара сопаладцар воккха саг.

— Хов, деррига хов сона, — из тесе гІертар Доронин. Массавеза бекхам бергба вай... бергба, бергба!..

Доронина дийцар тхона хиннар.

Доронин коравоагІаргвоацилга кхетадича цун сесаган кІьнкан чІоагІа ха оттадир Кибирова. Из хьекар цуьна даьр хІаьззе аз дІалхийта полковника езарг хиннар. Сесага кІаьнки карара ца дьлийтача Доронин ше каравоагІаргхилар лерхІар Кибирова.

Уж кхерама кІал ца бита Доронин кийча вар карвахаа. Бакъда новкъостана из дийтандар цунга. Кибирова

мотта етта туьнхь доаца кхалсага бера бовберг ца хилар лерхІар цар.

Шера тІа даьтта лоттала санна хІама аьлдар Кибирова езарго Фросе.

— Доронина сийга хІана де вахьаш мотт сона хьо? — цецвийлар цо Кибиров маларо дикка доаг ийдаь волча хана. — Іа-ий ха де нах а оттабаь чІоагІа сай деш лелабу уж.

Из кхоачам болаш дар полковниига зулам де хьалхьоамра. Кибирова ше кулгаа а деш топаш тоххийтар Доронина сесага а кІаьнка а.

— Дяда Матвея йиший йоІ яр са сесаг, — юха а шийн мерхІа тоалланча воккхача сага букъах куьг хьахкар Доронина. — Да а, наха а лениначул тІехьа укхо цаеьь яр из.

Кибирова езарг лаца сихха ИбрахІим оарцагІа вахийтар аз. Бакъда из тІехьа хиинадар. Лачкъа, дІакха кхийнадар цун.

ШІьхха коа ханна гІараш хезар тхона. Доронинца цхьана цІагІара араваьлар сон Колмыкова.

— Фуд укхаза? — хаьттар аз вразтенча бе а йоалаш цийна тІехьашка сайна ца вовзаш вола саг а лаьца латтача сай отрядацарча зІамигача сагага. Из повстанец Махриев Абати вар. Тха ерригача отрядацарча дийхача массехк сагах цаІ вар из. Ше отряда юкъе веча дена майрача гІулакхашца массеахаза белгалваьнневар из. Со доггаьваш вер цунах дика сетие командир хиларга.

— Новкъост командир... Хизир... Укхазара гІераш ну сахьате дІасайра. Хизир къоастаме доаш дар. Со пешавьххавар пешна-оалхазара тиьамашта хІал тІаэттава бохкхача кхерамах лечкъе кІорга санна Махриевна тІехьашкара хІанз а дІа ца воалаш латтача цун хаяваре хургволча зІамигача саго. Малав из? — хаьттар аз дІагарга а ваха Махриевга. — ХІана лечкъа ва хьона тІехьашка?

— Кибирова отрядашера артиллерист цо из, — Махриева жоп дала кхелеть йист хилар Доронин. — Аьха да, бакъдола аьха, — хорцахьа вийрзар из. КІай модж йола воккха саг Матвей Доронин воар кхераш санна цуьна уллуира дІавоалаш вацар. ЦІаьхха цун мочхалаш эгаш санна хетаделар сона. Аз кхетадир цхьа хІама ала безам болаш из хилар.

— Фу хилал хьона, да? — хаьттар аз цунга.

Воккха саг велхар. — Аз сай кулгашца лакаш а Іейла садоакхаргдар укхан... Цхьаьккха хьахетам бергбацар.

— Фу дьад цо? — юха а хаьттар аз кхы са а ца тохадекна.

Хьавоалле, гаьна даха дезаш вай. хІанз а дІабохкаша бада хьона, — сона ца хийттача тайпара сих-сиха ког а ловзаш дІашолавелар воккха саг.

— Хьавоалаве из, — аьлар аз артеллеристагахьа корта а лостабаь совстанцах цхьанкега. ШоаллагІа хьертах кхоачалучча коа чуволавелар воккха саг. Коа юкъе боккха гІабенна кхалнах латтар.

Диде Матвей, тхо дахьац цига чудаха, — аьлар наІаргахьа корта а лестабеш елхара юкъе да кхалнахах цхьаннэ. — Деххий хьуош да... дийна долаш санна хьуош.

Цупра духьал йист а ца кулаш йийлла латтача наІарах чуваьхар воккха саг. ЦІагІа ше чу воалленне цІаьхха гора а этта жІверг оттадара хьисане хьажа юкъе а наьхтах а пІелгаш техар цо.

Шен юкъе бадар боабьяраш. Боержабаь тІабиллача юьргІаша дІакталлабаьхабар уж. Веннача сага бІарг тоьхита массаза новкъа долаш хиннаь со. Цудухьа бойнарашта тІера юьргІа хьал ца айлуш соцавелар со. ШІаьхха даьхьашта тІатесса юраІа хьоеш хобелар. ХІанз а дийна хила мегаш бе ераш, дагаделар сона.

— Мага боабьб ераш? — шортта хаьттар аз воккхача сагага.

Жоа ца душ шийн дуІа чекхдаьакхар цо. ТІехкха нийсса уразттар.

— Селлаш... Селлаш боабьб. Ер ва боабьар,— аьлча хьавоалаваьчоа пІелг тІахьекхар воккхача сага.

— Аз кхоачашвьр приказ да, эггара хьалха цун йистхилар везар сона. — Со салте ва, салтечун гІулакх шийга яхар делга да.

— Цунга кхы ладуьгІа магадар сона. Сайга кхы са ца тохадалар кхерар.

— ДІаараавакха ва, — приказ делар аз.

Шортта Іо а шайраз бейначарна тІера юьргІо хьалъайдир аз. Юкъ тІа ала техача санна хийтар сона. Кхеташ дацар со Іо ца кхеташ мишта васар. Хиннар аз кхетадича цхьан сагІорахьа Колмыковги шоллагІча сагІорахьара Доронинаи бе воаллар со.

Ийна уллача наьна наьхтах дакхаш доаллар цхьа шу мара хургдоаца зІамига бер. Цун да, нана доадаьчар ца дувш дитадале а, е ше дергда аьнна дитадале а ца деш дисадар бер.

Кибирова отрядашера юсар Владикавказе дІавигийта дага хиннавар со. Бакъда, Доронина шоацна из дІхлугга дийхар. Станица ревтрибунала а хержа суд ергІолаш. Со раьза хилар цуьна.

• • •

Делхьайга тха отрядашера новсташаш кхообаш бер Змеевскера станичникаш. Сона гора уллашнга цхьаккха хІама ца хилча санна воьдаш лела бераш, шоай гІулакха лела кхалнах, станичникаш.

Со раьза вар. ГІалгІаша гунаьлоаца кхалнах, берам доаду яхаш мел дийцар харцдолга кхетадьдар пар.

МОСКВА. «СССР декоративни искусства» выставка хьайІоллай центральни выставочни зале.

СУРТА ТІА: В. И. Ленина портрет тІалхаа кІувс — башкирски художникаша К. Аниева болх.

Э. Евзерихина сурт. ТАСС фотохроника.

СПОРТ

Топаш кхувсарий яхьаш

Комсомола 50 шу дизара хетаь Орджоникидзе хиина топ кийсагІа кхессара Ерригсоюзни яхьаш чакхъяьнкай укх деношка. Яхьашта юкъе дакъа лоацаш 120 саг вар. Царна юкъе Европа чемпион спорта мастер Ковтон Николай, иттлагІча Еррисоюзни дешархой спартакиаде хьалхара моттиг яьккха Автомонов Михаил, 1967-ча шера СССР-а чемпионка хиина Иванова Тамара.

Нохч-ГІалгІай республикера яхьашка дакъа лоацаш бар СССР герзашцарча низай чемпион спорта мастер Резников Иван, спорта мастер А. Пыхвалов, О. Перщина, В. Шамсудинов, кхыбараш.

Малокалиберни топаш кхийси итгаш яьчул тІехьагІа белгалдаьлар вай нехалчо О. Перщинас яхьашка сховлагІа моттиг яьккхалга. Хьалхара моттиг Г. Надбальсказс яьккхар.

50 метр мара гаьна йоацача моттигара топ кхессача маІача нахха юкъе 600 пех 587 очко а яьккха хьалхара моттиг Н. Кошевалага кхьчар. Кхалнаха юкъе 578 очкоца цхьоалагІа моттиг Е. Леонтьевасен (город Чита), шоалагІа моттиг 575 очкоца цхийта шу даьнача Грознерча дешархочо О. Перщинасен яьккхар. Из Перщина Олай боккха толам ба.

О. НИКОЛАЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

28 СЕНТЯБРЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІАРА МАЙДА

19 сахьат даьлча денз 21 сахьат валлалца гарнизона тІема часта духовой оркестра концерт. Цул тІехьагІа документальни кинофильмаш хьокхарга.

С. М. КИРОВА ЦІЕРАГІАРА САЛОІЕИ КУЛЬТУРАИ ПАРК

19 сахьат даьлча Зелени театре «Антикоммунизм — хІанзарча империализма идеологически герз» яхача темах лекци, лектор ва исторически Іилмий кандидат А. С. Вахиков. Цул тІехьагІа Ведана района художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе — «Ахамаш! корабе машар!» яха кинофестиваль. 11 сахьат а 18 сахьат а даьлча массови площадке — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш, халхараш. 18 сахьати 30 минути яьлча «Кругозор» яхача звуковой журнала вагІоьчта гІоллаь яха радиопередача. В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь е.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦІА

14 сахьат даьлча «Іилмен дий» яхача журнала оагІоьчта гІолла ойла. 15 сахьат даьлча Іилман-популярни кинофильмаш хьокхарга.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

19 сахьат даьлча ахканарча кинолекторе «Ровесник № 3» яха устни журнал (ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьаь да). Цул тІехьагІа хроникально-документальни кинофильмаш хьокхарга.

С. М. КИРОВА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

19 сахьат даьлча ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь кагирхой сайре.

ПРОЛЕТБАТА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ЦІА

19 сахьат даьлча «Уральские были» яха документальни фильм хьокхарга.

А. М. ГОРЬКЕ ЦІЕРАГІАРА КЛУБ

14 сахьат даьлча «Йаьлча бера» яха дешархошта лаьрхІа кинолекторе. 17 сахьат даьлча «Меккаш, событеш, нах» яха беседа.

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

11 сахьат даьлча саг йоаллара яхари торжественни де. 12 сахьат даьлча болх беш а салоІа ваь. 16 сахьат даьлча «На голубой огонек» яха сайре (телевидене студе передачашка коллективни хьажар). 17 сахьати 20 минути яьлча — дора консультаци. 19 сахьат даьлча Зелени театре — дунен халкъашта юкъера дешнаш. 20 сахьати 20 минути яьлча тематически кинофильмаш хьокхарга. 12 сахьат даьлча денз лекционни зале В. И. Ленина захараш цун гІулакхаштех хетаь советски художникий произведеней художественни выставка хьаела. Парке болх беш а аттракционий городок.

29 СЕНТЯБРЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІАРА МАЙДА

19 сахьат даьлча гарнизона тІема часта духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча денз 22 сахьат даьлаца документальни кинофильмаш хьокхарга.

С. М. КИРОВА ЦІЕРАГІАРА САЛОІЕИ КУЛЬТУРАИ ПАРК

14 сахьат даьлча комсомольско-кагирхой лагерашка котбьяннарий слет. 17 сахьат даьлча Зелени театре — хьоначар творчески объединение доакъашхошна вІашагІкхетар: «Тха творчество — хьона комсомол!». 18 сахьат даьлча «Ровесники» яхача кагирхой инструментальни ансамбла концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе «Кортамукъача республикай йохаргйоаца союз» яха В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь кинофестиваль. 16 сахьати 30 минути яьлча «Инхустре лара» яха радиопередача. 11 а 18 а сахьат даьлча массови площадке — ловзараш, халхараш, конкурсаш, аттракционаш.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦІА

14 сахьат даьлча космос карадерзаяра хетадаь кинофильмаш хьокхарга.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

Ахканарча кинолекторе «В. И. Ленини паччахьалкхен арахьара политикен» яха лекци. В. И. Ленинах дола документальни кинофильмаш хьокхарга.

С. М. КИРОВА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

16 сахьат даьлча «Ленински комсомола 50 шу» яха беседа. «Комсомола турпала ницкъ» яхача темах кинофильмаш хьокхарга.

ПРОЛЕТБАТА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ЦІА

19 сахьати 15 минути яьлча культура цІен берий художественни самодеятельноста концерт.

А. М. ГОРЬКЕ ЦІЕРАГІАРА КЛУБ

13 сахьат даьлча «Комсомола байракха тІа пхи орден» яха берий утренник. 14 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт.

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

10 сахьати 30 минути яьлча кинозале — «Ленина гІулакхашта ну тІалха да» яха берашта лаьрхІа устни журнал. 12 сахьат даьлча воккхача зале «Комсомольций турпалерча гІулакхий романтика» яха кинофестиваль. «Уж хьалха бар» яха кинофильм. 12 сахьат даьлча денз болх беш а салоІа зал. 17 сахьат даьлча «На голубой огонек» яха сайре. 19 сахьат даьлча йоккхача зале халкъа операни театра «Чио-Чио-Сан» яха спектакль. 19 сахьат даьлча Зелени театре киносайре. В. И. Ленина сурт — советски кино. 20 сахьат даьлча парке хьокхаргда документальни Іилман-популярни кинофильмаш. Цу хана ахканарча залхара плошадке — залхарий сайре.

СТАДИОНАШКЕИ СПОРТИВНИ МАЙДАШКЕИ

28 СЕНТЯБРЬ

С. Орджоникидзе цІерагІара стадион.

9 сахьат даьлча ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаьча спартакиада зачетах волейболах ловзачар финальни яхьаш.

«Динамо» стадион.

16 сахьат даьлча «Спартак» общества производственни коллективай яйгача атлетика спортсменашта юкъера яхьаш. Футболах ловзачар республика клубий хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Спартак» стадион.

16 сахьат даьлча бе ловзача бургацах ловзачар логтагІлен вІашагІкхетар.

29 СЕНТЯБРЬ

С. Орджоникидзе цІерагІара стадион.

9 сахьат даьлча ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаьча спартакиада зачетах волейболах ловзачар финальни яхьаш. 19 сахьат даьлча футболах ловзаш республика клубий хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча «Спартак» общества производственни коллективай яйгача атлетика спортсменашта юкъера яхьаш. 10 сахьат даьлча футболах ловзаш республика клубий хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Локомотив» стадион.

12 сахьат даьлча республика клубий хьалхара моттиг яккхара [illegible]

«Локомотива» спортзал

10 сахьат даьлча машиннаькъа Грознески отделене волейболах ловзачар классификационни яхьаш.

КРАСНОЯРСКИ ГЭС хьалъеча гІишлошъераша чакхъяьккхай йиъ-лагІча агрегата монтаж. Йьсса кхетаеш тІехьбьара тохкамаш ду цуьна. Ленински комсомола 50 шу дуза юбилей тІаьхоачаш из эксплуатаце дІаяла оттадаьт.

Сурта тІа: Красноярски ГЭС машинни зал. Хьалхашкахьа ГЭС хьалхара агрегат.

Ю. Бармина сурт. ТАСС фотохроника.

«Ленински библиотека»

— 10 книжках латта сери арахецаргьа хьатІадоагІача шера «Лениздато». Цуьна юкъегІоргьа парти хьакхелнача Ленинах, Ленинахи къахьетам Іилман заьда тІа вІаштІехьбаккхарахи, болхлой бедама цхьоагІо бахьан доаш лоттабеча къонсамах а къийола а произведенеш.

Ильич ваьча дийнахь денз 100 шу дузаш арахеца кийчъю издательства «В. И. Ленина мемориальни музеаш» яха книжкай сери. Ленинградан вар тІара ховргда дуьнен пролетариата баьчча выдахчен цо болх баьчча Ленинграде а области а хьайийллача 11 музейх дола хІамаш. «Смольнера цІа», «Выборгера цІагаш», «Разливера сийрк буц», «10-ча советски чуьтІара квартара» яхаш ца уж книжкаш.

Леза ди хьатІахоачаш нитта арахеца лаьрхІад «Ленин хІанз а ва дийла пел барел дийнагІа» яхача плакатий тематически подборка а. Цуьна юкъехиьаш Ильича суртащ тІадола юкхьашара плакаташ а хІаьтта иитта шу тІехьагІарча шерашка арахийна хиннараш а.

(ТАСС корр.).

Ленинград.

ХАОТТАМ

Талаш хувмалуш меркаш а йолаш, йочан а йрдаш ха-хургьа, малхбузехьера лаьгІо, йоаранга кхоачаш мух а хьекхаш. Фегаре температура: республике гІолла — 20—25, Грозне — 22—24 градус йовхал. Кхоанен землен шин дийнахьа меркаш а йолаш, юкъ-юкъе екхан а утташ ла хургьа, цхьацхьайолча моттигашка лаьгІо догІа а делхаш, декх а утташ. Хувш-хувшалуш, лаьгІо мух хьекхаргба. Фегара температура: буйсанна — 11—16, 29 сентябре дийнахьа — 25—30 градус, 30 сентябре — 20—25 градус йовхал.

Метеостанци.

Редактора заместитель А. А. МЯКИЕВ.

ЛАДУВГІА

цІенош дІоахдара газах пайда эцача коммунальни предприятеш, учреждений кулгаллой, граждаанаш. Пешкашн котельнеши укх шера 15 октябрь — пешкаш лотте йолалу ха—хьатІакхачалехьа кийчъянь яхар дукъе тунгалгаши фо чудеттадолийта Іургаши технически малагІча хьал тІа ца хойташ оттаьь акташ управленеш карарча газови боахамаша дІачуьллаш а яргьяц.

Тунгалгаш технически малагІча хьал тІе я хайташ йола акташ хьачу ца душ Іиса котельнеши йоагаю пешкаша газопроводах дІахоттаргьяц.

Тунгалгаши фо чудеттадолийта Іургаши малагІча хьал тІа ца хьожараши цІендераши Шийн ловзача пожарни общества болхлой ба.

Хатараш, лалхамаш ца хилийтар, цІераш ца юьлийтар духьа хоаламболлаш дийхкал летаеш йола газови прибораш слесарь-газовик воацаш шоашкара газопроводах дІахоттийтен царна газ чукиццилген.

«Чечингаз» производствени управлени.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж).
Телефонаш: редакторе—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктохкача секретара—3-34-38; партийни дахарей, культурай, промышленностеи отделий—3-42-30; юрта бахамен письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи Революце проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ5241. Заказ № 4068.